

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Кредиторська заборгованість: суть, види та вплив на фінансовий стан підприємства за матеріалами ПП «Євросир», м. Хмельницький

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Код і найменування

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
Найменування

Шифр КвРФБС.022160.01.07.00

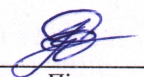
Виконав здобувач IV курсу, група ФБС-22-1 Софія МАЛЬКОВА
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: старший викладач Тетяна ГОРДЕЄВА
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер Жанна ДОШЕНКО
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

В. о. завідувача кафедри фінансів
банківської справи, страхування та
фондового ринку

 Ірина ФОРКУН
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

15. 06 2026 р.

Хмельницький 2026

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Код і найменування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Найменування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФБСС

Ніла ХРУЩ

Хрущ
09 02

2026

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Малькової Софії Євгенівни

Прізвище, ім'я, по батькові здобувача

1. Тема кваліфікаційної роботи: Кредиторська заборгованість: суть, види та вплив на фінансовий стан підприємства за матеріалами ПП «Євросир», м. Хмельницький

Керівник роботи Гордєєва Тетяна Анатоліївна, старший викладач

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання

Затверджено наказом ректора університету від 20.01.2026 р. № 7 (додаток № 5)

2. Термін подання здобувачем роботи на кафедру до 05.06.2026.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи законодавчі та нормативні акти; спеціальна методична та наукова література (вітчизняні та зарубіжні видання); періодичні видання за темою дослідження; фінансова звітність ПП «Євросир»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити)

1 Теоретико-методичні засади кредиторської заборгованості підприємства

2 Аналітико-практичні аспекти кредиторської заборгованості підприємства

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

1. Підходи до визначення сутності поняття «кредиторська заборгованість»;
2. Класифікація кредиторської заборгованості за різними критеріями ;
3. Вплив кредиторської заборгованості на показники оцінки платоспроможності підприємства;
4. Вплив кредиторської заборгованості на показники оцінки фінансової стійкості підприємства;
5. Вплив кредиторської заборгованості на показники прибутковості та ділової активності підприємства;
6. Динаміка показників діяльності підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України у 2022-2025 роках;
7. Динаміка фінансових результатів підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України у 2022-2024 роках;
8. Динаміка чистого прибутку підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України у 2022-2024 роках;
9. Структура поточних зобов'язань підприємств України у 2022-2024 роках;
10. Основні показники фінансово-господарської діяльності ПП «Євросир» за 2023-2025 рр.;

11. Відносні показники ліквідності ПП «Євросир» у 2023-2025 рр.;
12. Показники платоспроможності ПП «Євросир» у 2023-2025 рр.;
13. Динаміка відносних показників оцінки фінансової стійкості ПП «Євросир» у 2023-2025 рр.;
14. Динаміка формування чистого прибутку ПП «Євросир» у 2023-2025 рр.;
15. Аналіз динаміки та структури позикового капіталу ПП «Євросир» у 2023-2025 роках;
16. Порівняльний аналіз середньорічних обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-2025 роках;
17. Стан кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-2025 роках

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

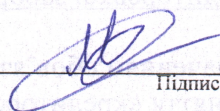
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 9 лютого 2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

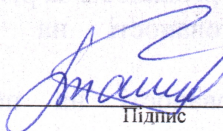
Назва розділу кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1 Затвердження плану кваліфікаційної роботи	до 09.02.2026	виконано
2 Аналіз, систематизація економічної літератури, збір та обробка статистичних матеріалів, фінансової звітності за темою кваліфікаційної роботи	до 27.02.2026	виконано
3 Написання текстової частини кваліфікаційної роботи	до 25.05.2026	виконано
4 Підготовка ілюстративних матеріалів та оформлення кваліфікаційної роботи	до 01.06.2026	виконано
5 Попередній захист кваліфікаційної роботи	з 05.06.2026	виконано
6 Захист кваліфікаційної роботи	з 17.06.2026	

Здобувач

Підпис

Софія МАЛЬКОВА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи

Підпис

Тетяна ГОРДЕЄВА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Здобувач Малькова Софія Євгеніївна, IV курс, ФБС-22-1

Прізвище, ім'я, по батькові, курс, група

Керівник Гордєєва Тетяна Анатоліївна, старший викладач

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання

Тема роботи Кредиторська заборгованість: суть, види та вплив на фінансовий стан підприємства за матеріалами ПП «Євросир», м. Хмельницький

Ключові слова: кредиторська заборгованість, фінансовий стан підприємства, ліквідність, платоспроможність

Мета роботи поглиблення теоретико-методичних і практичних рекомендацій щодо кредиторської заборгованості підприємства

Предмет дослідження теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації щодо кредиторської заборгованості підприємства

Об'єкт дослідження кредиторська заборгованість підприємства

За результатами дослідження сформульовані такі висновки Дослідження сучасних поглядів науковців на категорію кредиторська заборгованість підприємства, дозволило встановити, що кредиторська заборгованість являє собою сукупність зобов'язань підприємства перед постачальниками, бюджетом, працівниками, банками та іншими контрагентами, які виникають у процесі здійснення господарської діяльності. Кредиторська заборгованість є важливим джерелом тимчасового залучення фінансових ресурсів, що дозволяє підприємству підтримувати поточну діяльність без додаткового залучення власного капіталу. Ретроспективний аналіз класифікацій показав, що класифікація кредиторської заборгованості за різними ознаками – строками погашення, видами зобов'язань, характером виникнення та економічним змістом – дає можливість більш детально оцінювати структуру зобов'язань підприємства та визначати напрями їх оптимізації. Встановлено, що оцінка кредиторської заборгованості здійснюється за допомогою горизонтального, вертикального, коефіцієнтного та порівняльного аналізу. Аналіз структури та динаміки кредиторської заборгованості дозволяє оцінити рівень фінансової стійкості підприємства, його платоспроможність та здатність своєчасно виконувати поточні зобов'язання. Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ПП «Євросир», за показниками ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності показав, підприємство перебуває у нестійкому фінансовому стані. Незважаючи на це, протягом усього дослідженого періоду, фінансовим результатом підприємства є прибуток, хоча рівень рентабельності і є незначним більше-менше 1%.

Визначені такі перспективи (шляхи) розвитку У світлі окреслених проблем підприємства варто, наприклад, активізувати використання сучасних інформаційних технологій, які дозволяють контролювати строки платежів, зменшувати ризик виникнення простроченої заборгованості та підвищувати ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. За результатами проведених в роботі досліджень запропоновано пріоритетні напрямки вдосконалення обслуговування кредиторської заборгованості загалом та ПП «Євросир», зокрема.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку джерел посилання та додатків. Загальний обсяг роботи складає 53 сторінки, що містять 20 таблиць та 11 рисунків. Перелік джерел посилання нараховує 35 найменувань.

Дата виконання кваліфікаційної роботи 01.06.2026 р.

Дата захисту кваліфікаційної роботи 18.06.2026 р.

Здобувач С.Є.Малькова

Ініціали, прізвище, підпис

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретико-методичні засади кредиторської заборгованості підприємства	7
1.1 Сутність та класифікація кредиторської заборгованості підприємства	7
1.2 Методичні підходи до аналізу впливу кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства	14
2 Аналітико-практичні аспекти кредиторської заборгованості підприємства	22
2.1 Аналіз сучасного стану підприємств оптової торгівлі продуктами харчування в Україні та фінансово-господарської діяльності ПП «Євросир» у 2023-25 рр.	22
2.2 Напрями вдосконалення обслуговування кредиторської заборгованості на основі аналізу ПП «Євросир» у 2023-25 рр.	44
Висновки	51
Перелік джерел посилання	54
Додатки	58

ВСТУП

Кредиторська заборгованість виступає важливим економічним явищем, виникнення якого пов'язане з об'єктивними процесами фінансово-господарської діяльності підприємств та їхньою взаємодією з партнерами й контрагентами. Стан розрахунків із кредиторами має суттєве значення для суб'єктів господарювання незалежно від сфери діяльності чи форми власності. З одного боку, наявність кредиторської заборгованості сприяє активізації господарської діяльності, оскільки дозволяє підприємствам отримувати необхідні ресурси з відстроченням платежу, а постачальникам – розширювати обсяги реалізації продукції та послуг. З іншого боку, надмірний рівень заборгованості може призвести до тимчасового вилучення фінансових ресурсів із обороту підприємства та негативно позначитися на його фінансовій стійкості. Таким чином, кредиторська заборгованість має суперечливий вплив на діяльність підприємства, що обумовлює необхідність детального дослідження її сутності, видів та ролі у формуванні фінансового стану суб'єктів господарювання.

Проблематиці дослідження кредиторської заборгованості та її впливу на фінансовий стан підприємств присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких: С. А.Бурлан, І. Г. Гевлич, О. Ф. Томчук, І. М. Труніна, О. Б. Чорненька, О. С. Шуміло, Ц. Ілтер, Д. Коліц, К.Дж. Бро, Б.І. Аттом та інші. Проте сучасні трансформації економічного середовища, посилення кризових явищ і постійні зміни умов функціонування підприємств формують нові виклики, що зумовлює актуальність подальшого вивчення теоретичних, методичних і практичних аспектів обслуговування кредиторської заборгованості та оцінки її впливу на фінансовий стан підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретичних і методичних засад дослідження кредиторської заборгованості, визначення її основних видів та аналіз впливу на фінансовий стан підприємства.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено виконання таких завдань:

- систематизувати теоретичні підходи до трактування поняття «кредиторська заборгованість»;
- дослідити теоретико-методичні основи впливу кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства;
- провести аналіз сучасного стану кредиторської заборгованості підприємств України та фінансово-господарської діяльності ПП «Євросир»;
- визначити основні напрями вдосконалення системи обслуговування кредиторської заборгованості підприємств.

Об'єктом дослідження є кредиторська заборгованість підприємства як складова його фінансово-господарської діяльності.

Предметом дослідження виступають теоретичні, методичні та практичні аспекти обслуговування кредиторської заборгованості підприємства.

У процесі дослідження були використані загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: метод абстрактно-логічного узагальнення, декомпозиції та якісного аналізу – для дослідження економічної сутності кредиторської заборгованості; методи статистичного й порівняльного аналізу, синтезу та узагальнення – для оцінки сучасного стану кредиторської заборгованості підприємств України; графічні методи – для наочного представлення фінансово-економічних показників діяльності суб'єктів господарювання.

Інформаційною основою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні статистичні дані, монографії, наукові праці провідних учених з питань кредиторської заборгованості, ресурси мережі Інтернет, а також фінансова звітність ПП «Євросир».

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку джерел посилання та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 53 сторінки, на яких розміщені 20 таблиць та 11 рисунків. Перелік джерел посилання складається із 35 найменувань.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та класифікація кредиторської заборгованості підприємства

Заборгованість за розрахунками між підприємствами виступає в якості елемента-зв'язки у базовій економічній формулі «товар–гроші–товар». Оскільки, рух грошових коштів та товарів не відбувається одночасно, то виникає заборгованість таких двох видів: кредиторська та дебіторська. В контексті даної кваліфікаційної роботи інтерес представляє саме кредиторська заборгованість, яка появляється на балансі підприємства в разі отримання ним продукції, робіт, послуг до того, як здійснена за них оплата. Суб'єкти господарювання постійно залучають зовнішні джерела фінансування з метою підтримки безперервного виробничого циклу і питома вага саме кредиторської заборгованості тут доволі висока.

Кредиторська заборгованість (англ. accounts payable, тобто «рахунки до сплати» [1]), є боргом одного суб'єкта господарювання перед іншими суб'єктами господарювання, або ж установами, організаціями, ФОПами чи, навіть, власними співробітниками. Таким чином, кредиторська заборгованість виступає позиковим джерелом коштів для покриття потреби у фінансуванні оборотних активів.

Заборгованість є певною сумою коштів, котрі необхідно оплатити як відшкодування отриманих раніше матеріальних чи нематеріальних благ, ресурсів, робіт чи послуг. Базовою причиною появи заборгованості є неспівпадіння в часі термінів виконання сторонами договору своїх зобов'язань. Заборгованість в правовому розумінні відрізняється від поняття боргу тим, що виникає вона тільки на підставі здійснення господарської операції, котра відображається в бухгалтерському обліку.

Кредиторська заборгованість – це «заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій та погашення котрої в майбутньому, очікувано, призведе до зменшення ресурсів підприємства, його економічних вигод» [2].

Порівнюючи вартість цієї складової позикового капіталу із тими ж короткостроковими банківськими кредитами, то доходимо висновку про меншу вартість та меншу затратність в контексті оформлення даного джерела позикових коштів для підприємства. Процедури погодження та оформлення банківських позик роблять їх менш привабливими для підприємств в порівнянні із залученням кредиторської заборгованості. Тут кредиторська заборгованість буде бажанішим джерелом фінансування поточних запасів та витрат. З іншого боку, наявність значних сум кредиторської заборгованості на балансі підприємства зменшує його ліквідність та платоспроможність, і створює потенційні проблеми в разі одночасного розрахунку за вимогами багатьох кредиторів. Оскільки, контрагенти все одно вимагатимуть чіткого виконання договірних зобов'язань і можуть звертатись з позовами до суду в разі затягування платежів.

Отже, кредиторська заборгованість – «це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк» [3].

Кредиторська заборгованість виникає у процесі здійснення господарських операцій унаслідок тимчасового залучення коштів або ресурсів без негайної оплати. Наявність кредиторської заборгованості може позитивно впливати на діяльність підприємства, забезпечуючи додаткові джерела фінансування та підтримуючи безперервність операційної діяльності. Водночас надмірний рівень заборгованості здатний погіршити фінансову стійкість і платоспроможність суб'єкта господарювання.

В науковій економічній літературі розглядається поняття «кредиторська заборгованість» в різних ракурсах (таблиця 1.1)

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення сутності поняття «кредиторська заборгованість»

Автор	Визначення
1	2
Як зобов'язання	
НП(С)БО 11 «Зобов'язання»	«Зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу» [4]
МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»	«Існуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди» [5]
Ілтер Ц.	«Зобов'язання покупця здійснити платежі найближчим часом» [6]
Коліц Д.	«Зобов'язання суб'єкта господарювання (зобов'язання сплатити суму постачальнику) з минулої події (придбання кредиту), що, як очікується, призведе до відпливу економічних вигод (виплата готівки постачальнику) [7]
Костюнік О.В., Сторожук В.В.	«Зобов'язання, що виникли в результаті минулих подій господарської діяльності та повинні бути виконані у майбутньому, а сторонами (суб'єктами), що беруть участь у відносинах, виступають кредитор та боржник» [8]
Як кредит	
Томчук О.Ф.	«Різновид комерційного кредиту, який виступає важливим фактором стабілізації фінансового стану підприємства» [9]
Бро К. Дж., Аттом Б.І.	«Основне джерело короткострокового фінансування підприємств за умови, що вони відкладають платежі якомога довше, не пошкоджуючи їх кредитний рейтинг, або платять в останній день, коли платіж повинен скористатися знижками готівкою» [10]
Як можливість	
Матюха В.І., Мисака Г.В.	«Можливість підприємства тимчасово використовувати запозичені ресурси, але з іншого боку також зменшує показники платоспроможності і ліквідності» [11]
Як правові відносини	
Майборода О.Є., Косарева І.П.	«Правові відносини між сторонами, які мають документальне підтвердження щодо тимчасового залучення підприємством у власне користування грошових коштів, які не належать підприємству» [12]
Воронко Р. М., Гаталяк Я. С., Готра Ю. М.	«Кредиторська заборгованість – є предметом правовідносин між боржником і кредитором та виникає під час розрахунків за отримані кошти, товарно-матеріальні цінності, роботи, послуги та нараховані виплати працівникам, податки, збори, платежі тощо, у зв'язку з розривом у часі між датою їх фактичного отримання (нарахування) та датою погашення зобов'язань перед цими контрагентами» [13]

Джерело: складено на основі [4-13]

Згруповані в таблиці 1.1 визначення та проведений їх аналіз дозволяє зробити висновок про відсутність єдності у підході до трактування даного поняття. У міжнародних та національних стандартах обґрунтування зобов'язань тотожні, проте в національних визнаються зобов'язання, а у міжнародних – забезпечення, до того ж національні стандарти ще деталізують терміни погашення. Різноманіття думок вчених-економістів свідчить про те, що дискусія у науковій літературі триває, адже українські та зарубіжні автори характеризують поняття кредиторської заборгованості по-різному, виводячи на перший план ті характеристики, що лежать в основі їх наукового пошуку. Такі розбіжності є наслідком «відмінностей в організації облікового процесу українських та закордонних підприємств» [14].

Далі розглянемо класифікацію кредиторської заборгованості за певними критеріями, адже саме в ній проявляються сутнісні характеристики, що дають змогу глибше дослідити суть даного поняття. Класифікацію наведено у таблиці 1.2.

Як бачимо з класифікаційних критеріїв кредиторська заборгованість деталізується за порядком, способами, строками та вчасністю погашення, а також залежно від видів господарських операцій, що її спричинили.

Розмежування кредиторської заборгованості на поточну та довгострокову відбувається за НП(С)БО 1, яке вимагає класифікувати зобов'язання «на основі тривалості періоду, протягом якого вони повинні бути погашені» [15].

Відмітимо, що товарна та грошова кредиторська заборгованість відрізняються не лише формами погашення, а й порядком їх обліку. Так, грошові зобов'язання виникають у разі, коли, наприклад, оплата за товар у договорі запланована грошима у безготівковій формі, тоді заборгованість обліковується за рахунком «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». В разі ж якщо передбачена передача товару чи надання послуг, наприклад, боржник має поставити товар за отриманим авансом від покупця, тоді у такому випадку виникають товарні зобов'язання і обліковуються вони за рахунком «Розрахунки за авансами одержаними».

Таблиця 1.2 – Класифікація кредиторської заборгованості за різними критеріями

Критерій класифікації	Види кредиторської заборгованості		
	1	2	3
За способом погашення	грошова	є фінансовим зобов'язанням з наступною оплатою грошовими коштами	
	товарна	має бути погашена не грошима, а продукцією, роботами, послугами	
За строком погашення [15]	поточна	буде погашена протягом операційного циклу підприємства або 12 місяців з дати балансу (включається у розділ III балансу)	
	довгострокова	зобов'язання, котрі не очікуються до погашення протягом операційного циклу підприємства або 12 місяців з дати балансу (включаються у розділ II балансу)	
За порядком визначення суми [16]	фактична	виникає на підставі укладеного договору, сума заборгованості за яким відома	
	умовна	зобов'язання, точна сума не може бути визначена до настання певної дати	
За своєчасністю погашення	звичайна	згідно з договором термін оплати ще не настав	
	прострочена	згідно з договором термін оплати вже настав	
	безнадійна	заборгованість, що на дату балансу вона не підлягає погашенню, може йти списання	
За залежно від причини виникнення [17]	за довгостроковими зобов'язаннями	«сума довгострокових зобов'язань що підлягає погашенню протягом 12 місяців з дати складання балансу» [17]	
	за виданими вексями	«сума заборгованості, на яку боржник видав векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядчиків та інших кредиторів» [17]	
	за товари (роботи, послуги),	«сума заборгованості постачальникам і підрядчикам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої вексями)» [17]	

Кінець таблиці 1.2

1	2	3
	за розрахунками з бюджетом	«заборгованість підприємства по всіх видах платежів до бюджету, в т.ч. податки з працівників підприємства» [17]
	за розрахунками зі страхування	«сума заборгованості по відрахуваннях до Пенсійного фонду, на соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників» [17]
	за розрахунками з оплати праці	«сума заборгованості підприємства по оплаті праці працівникам свого підприємства» [17]

Джерело : складено на основі [15-17].

Виникнення такого виду кредиторської заборгованості як поточна обумовлено визначеними у договорі постачання термінами оплати, а отже і класифікація заборгованості на звичайну та прострочену буде залежати від умов конкретних договорів. Нерідко виникають такі ситуації, що кредиторська заборгованість не погашається відповідно до договору, а переходить у категорію простроченої. Наприклад, строк платежу визначений як 5 грудня, то простроченою заборгованість вважатиметься, починаючи із наступного дня – 6 грудня. Коли ж строк платежу не був встановлений чіткою датою, то за договорами купівлі-продажу відповідно до ч. 1 ст. 692 ЦКУ «кредиторська заборгованість вважається простроченою одразу ж після одержання підтверджувальних документів щодо отримання товарів, виконання робіт, надання послуг» [18].

Також відповідно до ч.2 ст. 530 ЦКУ «на боржника пред'являється вимога щодо сплати кредиторської заборгованості та відраховується семиденний строк, а вже на восьмий день така заборгованість вважається простроченою» [18].

Прострочена короткострокова заборгованість так і залишається поточною та не переводиться до складу довгострокової.

Далі прострочена кредиторська заборгованість, якщо за нею вже минув строк позовної давності, переходить у категорію безнадійної. За ЦКУ «позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу» [18].

Зокрема, загальна позовна давність – три роки (ст. 257 ЦКУ); за штрафами та неустойками – один рік (ч. 2 ст. 258 ЦКУ). Безнадійна кредиторська заборгованість підлягає списанню за порядком, що визначений законодавчо. Для списання безнадійної кредиторської заборгованості оформляють наступний перелік документів:

– «акт інвентаризації, складений відповідно до п. 7.5 розд. III Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879» [19];

– «внутрішній наказ керівника на списання з урахуванням застережень пункту 5 статті 267 ЦКУ» [18];

– «бухгалтерська довідка у довільній формі, в котрій вказується сума, причини списання, документальна підстава: наказ керівника, супровідні документи, податкові наслідки та їхній розрахунок» [20].

З одного боку, коли відбувається списання безнадійної кредиторської заборгованості, то це зменшує боргове навантаження на підприємство та підвищує його ліквідність, однак, з іншого боку, таке списання обумовлює виникнення певних податкових зобов'язань. За пунктом 5 НП(С)БО 11: «якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду» [15].

За підпунктом 14.1.257 Податкового кодексу України «безнадійна кредиторська заборгованість визначається як безповоротна фінансова допомога, тобто сума заборгованості одного платника податків перед іншим, не стягнута після спливу строку позовної давності» [21].

Отже, якщо пройшов строк позовної давності відповідно до статті 257 Цивільного кодексу та підприємство вже не планує виконувати зобов'язання

перед кредиторами, то все одно має обов'язок включити цю суму до складу інших операційних доходів.

Виходячи із відсутності часових збігів руху грошей та матеріальних цінностей, то виникнення досліджуваної нами заборгованості є перманентною характеристикою господарської діяльності будь-якого підприємства, установи, організації.

1.2 Методичні підходи до аналізу впливу кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства

Як вже було обґрунтовано у попередньому пункті, поява та перебування на балансі підприємства кредиторської заборгованості є буденним явищем його господарської діяльності в контексті підтримки її безперервності. Ключовим тут є моніторинг міри та характеру її впливу на фінансовий стан підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства проводиться із застосуванням визначених груп показників, а саме: показники фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ділової активності та рентабельності, за якими визначають рівень досягнення мети діяльності – отримання прибутку. В основі більшості із зазначених показників лежить порівняння між собою різних статей активу та пасиву балансу, тобто джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів.

Кредиторська заборгованість обліковується в складі зобов'язань на балансі підприємства, а отже, в якості джерела поточного фінансування його активів, вона чинить вплив на фінансовий стан через збільшення-зменшення потреби в її перекритті ліквідними активами. Насамперед під впливом обсягів кредиторської заборгованості формуються такі показники, як ліквідність та платоспроможність, фінансова стійкість та ділова активність.

З огляду на еволюцію понять «ліквідність» та «платоспроможність» відповідно до мінливих умов господарювання науковці трактують їх суть, застосовуючи різноманітні підходи, деякі ототожнюють ці поняття, а інші вважають, що ці поняття різні за змістом, але взаємопов'язані. Варто пристати до думки тих, хто наголошує саме на їх взаємозалежності. Зазвичай, ліквідність «характеризується показником, що дозволяє суб'єкту господарювання проводити розрахунки по своїм зобов'язанням завдяки грошовим коштам на рахунках та через реалізацію певного майна підприємства» [22].

Ліквідність підприємства не варто відокремлювати від поняття «платоспроможність», яке «характеризує можливість підприємства проводити розрахунки по зобов'язаннями мінімізуючи ризики та не впливаючи на розвиток підприємства» [23].

Також заслуговує на підтримку трактування взаємозв'язку цих понять у авторів Шуміло О. С. та Курочка А. С. : «виконання довгострокових фінансових зобов'язань характеризує платоспроможність, а здатність виконувати короткострокові зобов'язання та швидко реалізовувати активи для залучення грошових коштів є ліквідністю» [24].

Отже, говорячи про ліквідність, мову більше ведуть про наявність певної суми найбільш ліквідних активів – грошових коштів, а от порівнюючи ці активи із зобов'язаннями – визначають платоспроможність. Хоча, повторимось, зазначене питання лишається дискусійним у науковій літературі.

Кредиторська заборгованість як вид зобов'язань підприємства напряду впливає на платоспроможність підприємства через потребу покриття її ліквідними активами. Співвідношення кредиторської заборгованості із сумами відповідних груп з активу балансу, котрі напряду чи потенційно можуть бути витрачені на зазначену меті і визначають рівень платоспроможності підприємства.

На рисунку 1.1 схематично вказано вплив кредиторської заборгованості на формування показників платоспроможності підприємства.

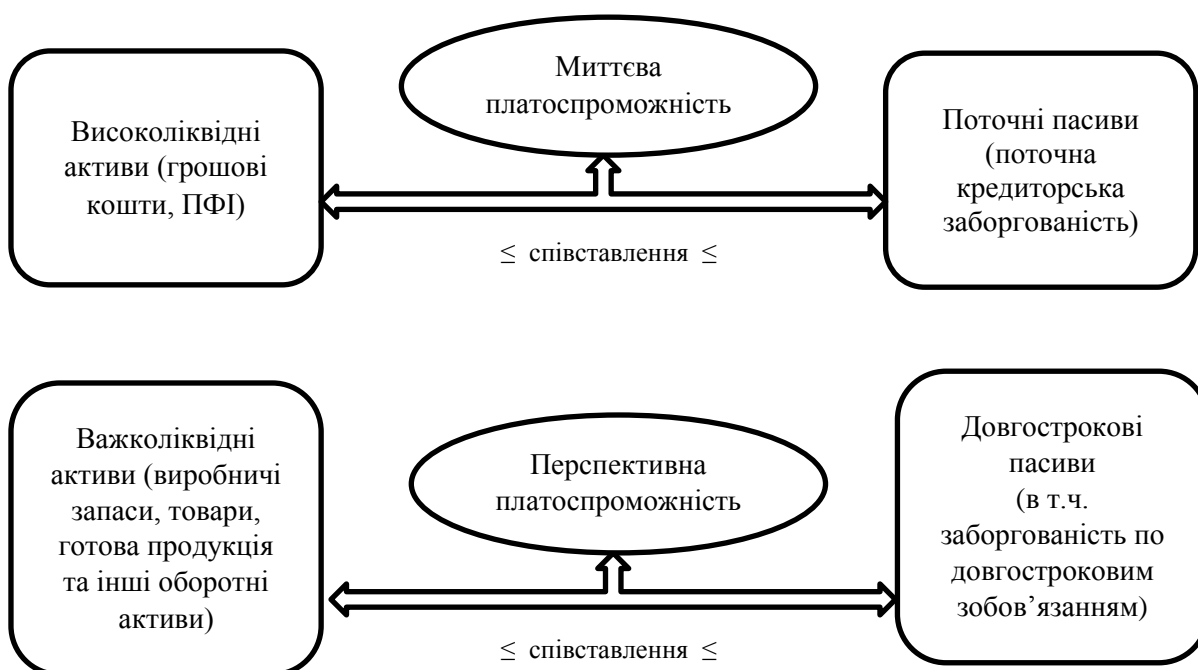

Рисунок 1.1 – Вплив кредиторської заборгованості на показники оцінки платоспроможності підприємства (згруповано на базі [25, 26, 27, 28])

Оцінка рівня платоспроможності підприємства здійснюється на основі співставлення зобов'язань за терміновістю погашення із групами оборотних активів за ступенем ліквідності та порівнянням результату із рекомендованими значеннями. Рекомендації обґрунтовані у науковій літературі як здобутки багаторічних усталених практик господарювання. Вплив наявної кредиторської заборгованості безпосередній – чим більші суми заборгованостей, тим більше ліквідних коштів потрібно на їх покриття, в разі нестачі останніх – платоспроможність оцінюється як низька. Наприклад: «при цьому, кредиторську заборгованість за товари (роботи, послуги), за виплатами працівникам, за податками, з соціального страхування, що належить до найбільш термінових пасивів, порівнюють з найліквіднішими активами – грошовими коштами, поточними фінансовими інвестиціями, векселями (оцінюють моменту платоспроможність – здатність підприємства негайно розрахуватись за своїми найбільш терміновими зобов'язаннями), а довготермінову кредиторську заборгованість в складі довготермінових зобов'язань – з активами, які повільно реалізуються – запасами іншими

оборотними активами тощо (оцінюють перспективну платоспроможність, як потенційну можливість підприємства в майбутньому розрахуватись за своїми зобов'язаннями)» [29].

Через аналіз наявної кредиторської заборгованості в ракурсі оцінювання платоспроможності відбувається вимірювання її впливу на рівень співпраці підприємства із контрагентами ресурсного постачання. У разі появи на балансі простроченої кредиторської заборгованості через протермінування оплати поставлених вже ресурсів може статися зрив наступних поставок, що спричинить перебої у процесах виробництва. Тут варто наголосити, що товарна кредиторська заборгованість не чинить прямого впливу на оцінку показників платоспроможності підприємства, тому що такий вид кредиторської заборгованості повинен погашатись постачанням продукції, товарів, робіт чи послуг.

Далі розглянемо вплив кредиторської заборгованості на фінансову стійкість підприємства. Колектив авторів, зокрема, Жукевич С.М., Лучко М.Р., Фаріон А.І., дає таке визначення: «фінансова стійкість підприємства – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх пасивів і активів у внутрішньому й зовнішньому середовищах, які постійно змінюються, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість» [26].

На думку Чубіна Д. Д. та Коваленко О. Я. найбільш вагомим внутрішнім фактором впливу на фінансову стійкість є величина та структура залученого капіталу підприємства [30].

Це пояснюється тим, що кредиторська заборгованість є складовою позикового капіталу, а отже її вплив прямий – чим більша сума зобов'язань на балансі, тим більша фінансова залежність підприємства. Суб'єкт господарювання, що має суттєву частку позикового капіталу у своїх пасивах, є менш маневреним у випадку настання непередбачуваних обставин, зокрема, зменшення попиту на його продукцію, волатильність кредитних ставок банків, сезонні коливання та дорожчання ресурсів тощо. Якщо звернутись до

нормативної бази щодо даного питання, то у «Методичних рекомендаціях щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства» [31] надається таке рекомендоване граничне значення 0,5 для показника концентрації позикового капіталу.

На рисунку 1.2 схематично вказано вплив кредиторської заборгованості на формування показників фінансової стійкості підприємства.

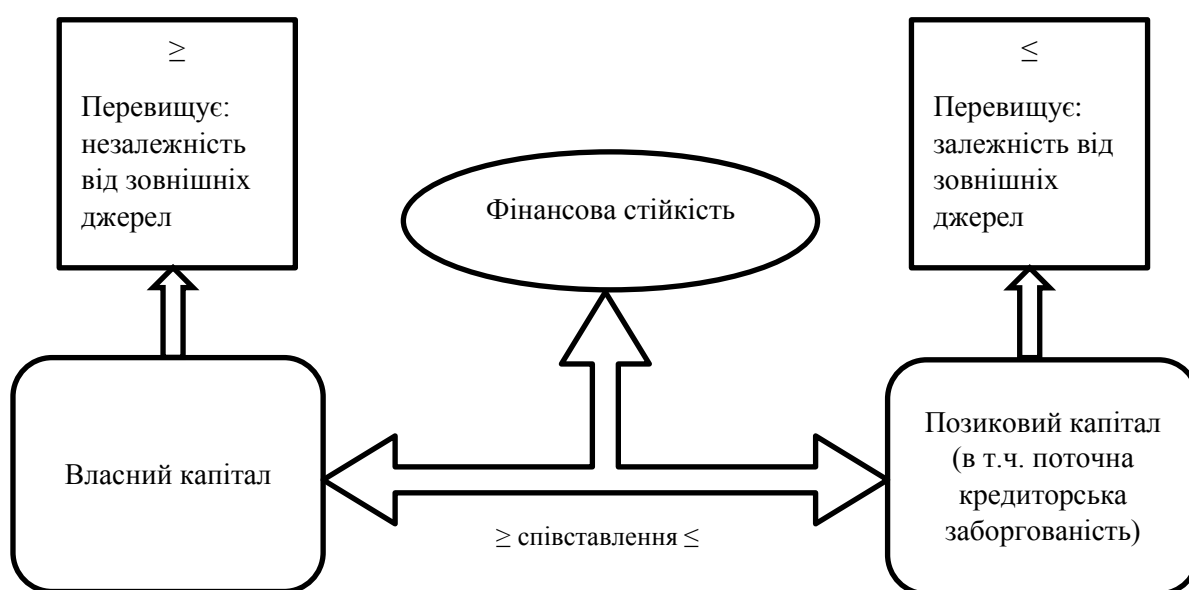

Рисунок 1.2 – Вплив кредиторської заборгованості на показники оцінки фінансової стійкості підприємства (згруповано на базі [25, 26, 27, 28])

Перевищення граничного значення для співвідношення «позиковий капітал/пасиви» свідчить про збільшення ймовірності банкрутства, адже накопичення боргів за умови нестачі ресурсів для їх покриття спонукає до визнання стану неплатоспроможності. Ґрунтуючись на згаданому вище нормативному документі, переважна більшість вітчизняних вчених у своїх працях з аналізу фінансового стану зазначають, що фінансово незалежним є суб'єкт господарювання, в якого власний капітал перевищує позиковий.

Проте, у західному світі позиковий капітал використовується дуже інтенсивно. Наприклад, згідно зі звітом Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) за 2024 рік сукупний обсяг

корпоративного боргу становив 35 трлн дол., а вже у 2025 зріс до 59,5 трлн дол. [32]. Близько 80% малих підприємств у США залучають позиковий капітал для ведення свого бізнесу [33]. Відповідно, позиковий капітал є ключовим джерелом фінансування компаній у розвинених економіках.

Обсяг кредиторської заборгованості, що зазвичай займає значну частку у позиковому капіталі, напряму впливає на фінансову незалежність та ступінь фінансової стійкості: вища концентрація кредиторської заборгованості означає вищий рівень залежності від кредиторів, а отже високий ризик банкрутства якщо усіх вимоги будуть одночасно виставлені до погашення. На прибутковість підприємства прямого впливу, який би відображався через розрахунок аналітичних коефіцієнтів, кредиторська заборгованість не чинить. Як виняток з даного твердження можна розглянути ситуацію списання з балансу простроченої заборгованості, що спричиняє визнання підприємством на цю суму інших операційних доходів, які вплинуть на збільшення фінансового результату, а отже і зростання прибутку, проте лише «на папері». Не можемо сказати, що це є позитив. А от непрямий вплив на прибутковість великий: зокрема, поява простроченої заборгованості, наприклад, по податках спричиняє нарахування штрафних санкцій, а отже – виникають додаткові витрати.

Відстрочка платежів за отримані ресурси зазвичай сприяє активізації господарської діяльності підприємства, проте такий ефект можливий лише тоді, коли заборгованість швидко обертається і має короткий цикл погашення. Оптимальний рівень ділової активності визначається збалансованістю між дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також узгодженістю їх показників оборотності, темпів приросту та строків закриття. Водночас надмірні обсяги боргів, наявність прострочених або безнадійних зобов'язань негативно впливають на діяльність підприємства, оскільки уповільнюють кругообіг його ресурсів (рисунок 1.3).

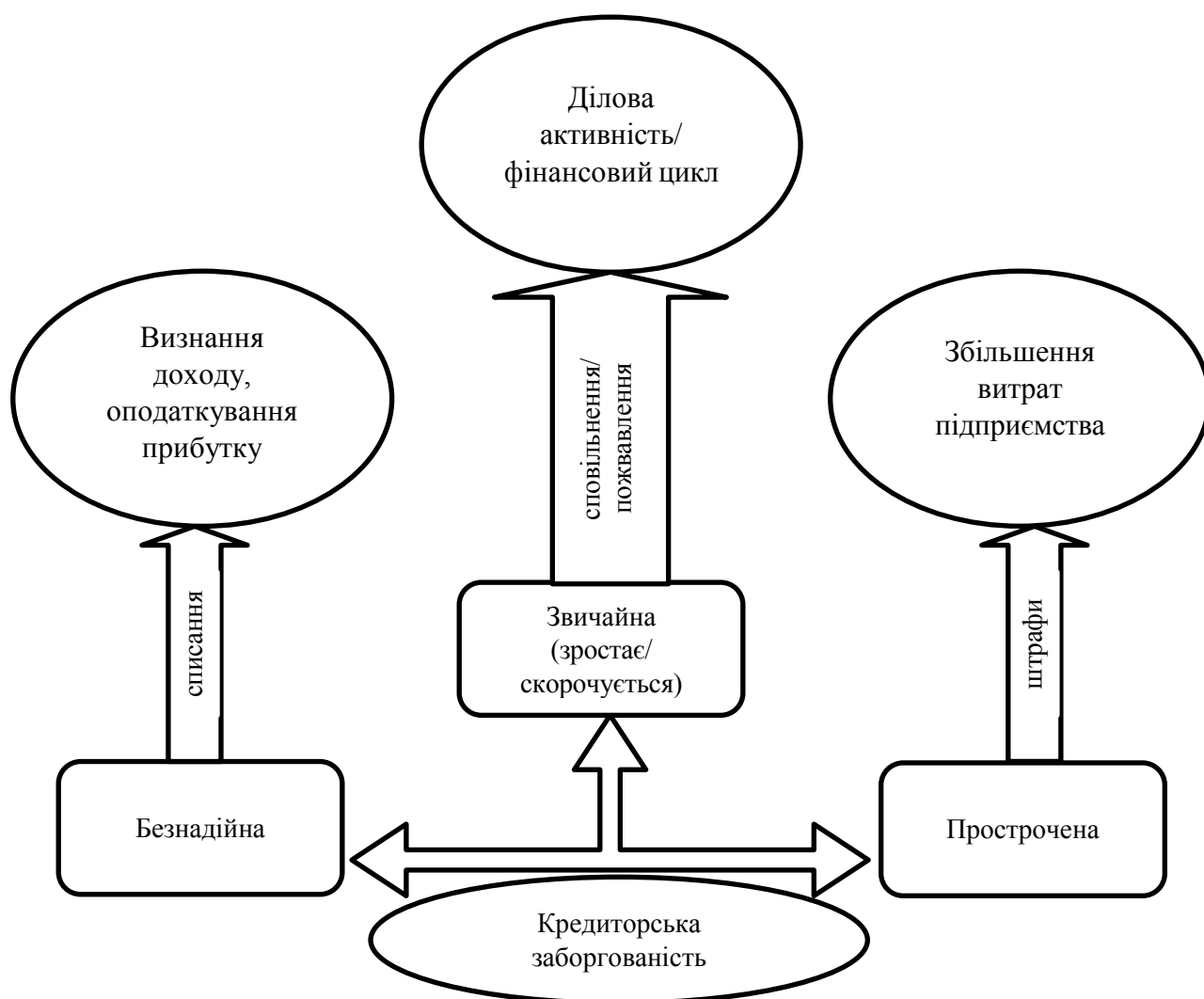

Рисунок 1.3 – Вплив кредиторської заборгованості на показники прибутковості та ділової активності підприємства (згруповано на базі [25, 26, 27, 28])

Порушення рівноваги між дебіторською та кредиторською заборгованістю призводить до зміни тривалості фінансового циклу, що, своєю чергою, може викликати або вивільнення оборотних коштів, або їх дефіцит. У разі нестачі ресурсів виникає потреба у додатковому фінансуванні – за рахунок позикових коштів чи власного капіталу. Отже, кредиторська заборгованість має подвійний вплив на діяльність підприємства та його фінансовий стан: вона може як покращувати, так і погіршувати його. Тому в процесі господарювання важливо не уникати її виникнення – оскільки це практично неможливо, а підтримувати її на оптимальному рівні, який залежить від умов функціонування підприємства.

В науковій літературі знаходимо твердження, що «оптимізація кредиторської заборгованості – пошук нових підходів, за допомогою яких зміна кредиторської заборгованості зможе позитивно впливати на діяльність підприємства» [34]. Відповідно, безперервна та комплексна робота з питання оптимізації кредиторської заборгованості потрібна на кожному підприємстві, що залучає такий вид фінансових ресурсів у свою діяльність. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань: «сприяння зростанню обсягів реалізації; підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства; задоволення потреб матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства в умовах дефіциту оборотних коштів; забезпечення своєчасного погашення заборгованості; мінімізація фінансових ризиків підприємства; мінімізація втрат прибутку через вилучення з обороту коштів, акумульованих в дебіторській заборгованості; мінімізація втрат від інфляційних процесів; забезпечення балансу дебіторської та кредиторської заборгованостей, нормальних рівнів їхньої оборотності тощо [29].

Узагальнення теоретичних підходів [25-29] дозволяє виокремити два протилежні погляди на оцінювання заборгованості. Перший – консервативний, відповідно до якого надмірне залучення кредиторської заборгованості вважається фактором ризику та потенційною загрозою фінансовій стійкості підприємства. Другий – більш ліберальний підхід, згідно з яким певний рівень боргового навантаження є прийнятним і може бути економічно доцільним, якщо сприяє формуванню ефективної структури капіталу та прискоренню обороту ресурсів. У практичній діяльності більшість фахівців дотримується компромісної позиції, розглядаючи заборгованість як змінну систему взаємопов'язаних елементів, що потребує постійного балансування.

2 АНАЛІТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Аналіз сучасного стану підприємств оптової торгівлі продуктами харчування в Україні та фінансово-господарської діяльності ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Питання платіжної дисципліни між підприємствами не є новим для економіки України, адже хвилі криз постійно накривають вітчизняний бізнес. Повномасштабне вторгненням ще більше загострило дотримання платіжної дисципліни між підприємствами та спричинило наростання прострочених боргових зобов'язань. Унаслідок порушення логістичних ланцюгів, втрати частини активів і зниження рівня ліквідності підприємств обсяги прострочених зобов'язань суттєво зросли, що зробило ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю однією з ключових передумов стабільного функціонування та збереження діяльності суб'єктів господарювання.

Галузь торгівлі продуктами харчування є надзвичайно важливою, адже значення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану в країні важко недооцінити. Впродовж 2023-25 років сфера оптової торгівлі продовольчими товарами в Україні зберігала відносну стійкість та поступово адаптувалася до складних умов функціонування, попри воєнні загрози, проблеми з логістикою та інфляційні процеси. Розвиток галузі значною мірою підтримувався завдяки переорієнтації експорту на європейські ринки, а також поступовому відновленню внутрішнього споживчого попиту.

Найбільш поширеним сегментом залишається неспеціалізована оптова торгівля харчовими продуктами, напоями й тютюновими виробами, у якій функціонує близько 4,95 тис. підприємств [35]. Водночас ринок характеризується високим рівнем концентрації, оскільки значну його частку

контролюють великі аграрні компанії та дистриб'ютори, зокрема Кернел-Трейд і АТ «Миронівський хлібопродукт» (МХП). Рівень продовольчої інфляції протягом досліджуваного періоду змінювався під впливом сезонних факторів та коливань цін на енергоресурси.

Проведемо аналіз стану розвитку підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України за 2022-24 роки, оскільки статистичний збірник даних за 2025 рік ще не опублікований Державною службою статистики України.

Таблиця 2.1 – Розподіл підприємств України за розмірами у 2022–24 рр.

Роки	Кількість підприємств		У тому числі							
			Великі підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропідприємства	
	од.	%	од.	%	од.	%	од.	%	од.	%
Всього підприємств України										
2022	261924	100	494	0,2	14783	5,6	246647	94,2	206213	78,7
2023	307852	100	512	0,2	14070	4,6	293270	95,2	254982	82,8
2024	285597	100	560	0,2	14016	4,9	271021	94,9	232886	81,5
КВЕД 46.3 «Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами»										
2022	4785	100	20	0,4	344	7,2	4421	92,4	3565	74,5
2023	5798	100	26	0,5	338	5,8	5434	93,7	4646	80,1
2024	4970	100	23	0,5	328	6,6	4619	92,9	3813	76,7
у т.ч. КВЕД 46.33 «Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами»										
2022	565	100	1	0,2	35	6,2	529	93,6	426	75,4
2023	707	100	1	0,1	36	5,1	670	94,8	568	80,3
2024	570	100	1	0,2	39	6,8	530	93,0	429	75,3

Джерело: складено на основі [35]

Як бачимо з таблиці 2.1 питома вага підприємств, що функціонують за КВЕД 46.3 становить менше 5% від усієї кількості підприємств України, а от вже у їх структурі – підприємства за КВЕД 46.33 становлять 11-12%. Великі та середні складають незначні частки, більшість суб'єктів – це малі підприємства, з яких також значна частка – мікропідприємства. Динаміка діючих підприємств

за КВЕД 46.3 «Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами», що ведуть діяльність на ринку харчових продуктів у 2022-24 роках наведена на рисунку 2.2.

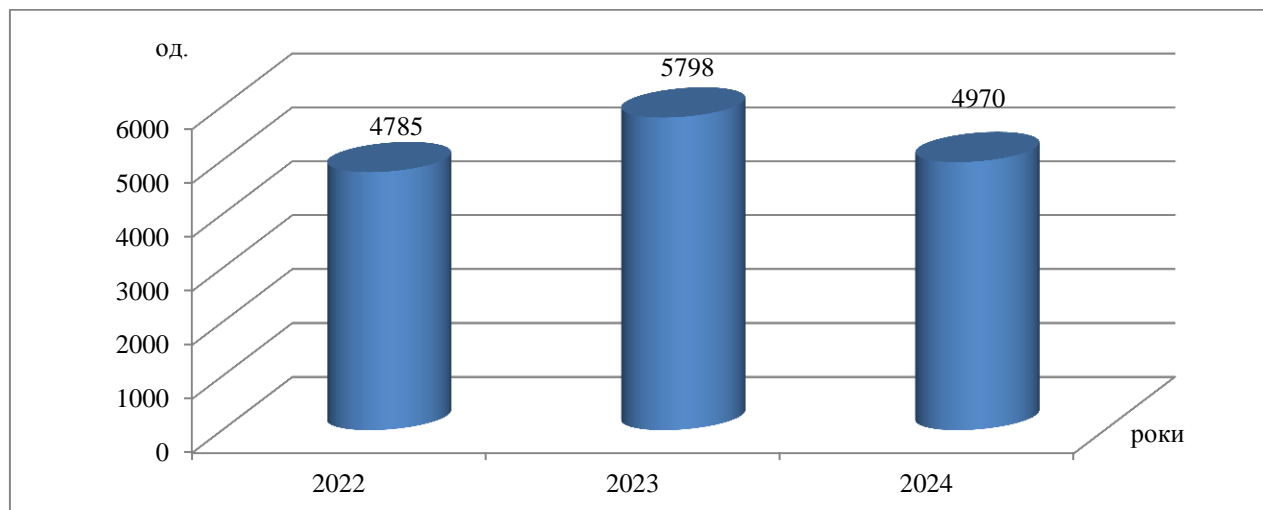

Рисунок 2.1 – Динаміка діючих підприємств за КВЕД 46.3 у 2022-24 рр.

(складено на основі [35])

Динаміка діючих підприємств за КВЕД 46.33 «Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами», що ведуть діяльність на ринку харчових продуктів у 2022-2024 роках наведена на рисунку 2.2.

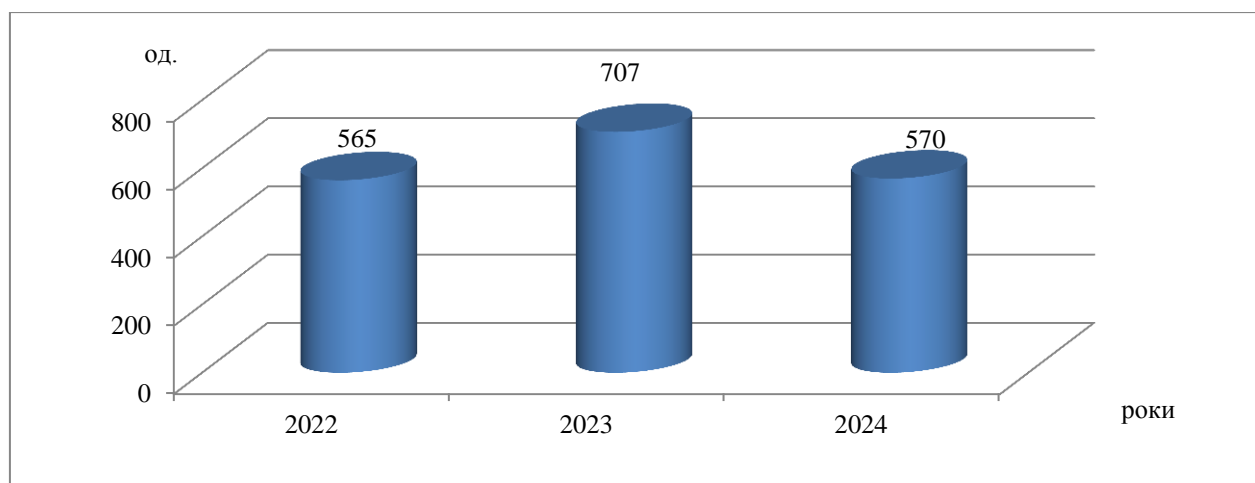

Рисунок 2.2 – Динаміка діючих підприємств за КВЕД 46.33 у 2022-24 рр.

(складено на основі [35])

Бачимо з цих двох рисунків чітку тенденцію до зростання кількості діючих підприємств у 2023 році, що змінилась спаданням вже у 2024 році, коли кількість підприємств повернулась приблизно до рівня 2022 року.

Далі розглянемо динаміку основних показників діяльності підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України у 2022-24 роках (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка показників діяльності підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України у 2022-24 рр.

Показники	Роки	Кількість зайнятих працівників		Обсяг реалізованої продукції		Індекс реалізованої продукції, %	Капітальні інвестиції		Індекс капітальних інвестицій %
		осіб	%	млн грн	%		млн грн	%	
Усього підприємства України	2022	7502325	100	11119876	100	74,2	344303	100	63,1
	2023	7421758	100	13574895	100	122,1	520188	100	151,1
	2024	7439972	100	15829567	100	116,6	616991	100	118,6
КВЕД 46.3 «Оптова торгівля продуктами»	2022	107768	1,44	543132	4,88	90,6	2693	0,78	57,9
	2023	105791	1,43	777643	5,73	143,2	4611	0,89	171,2
	2024	108318	1,46	861042	5,44	110,7	5956	0,97	129,2
у т.ч. 46.33	2022	8095	7,51	39359	7,25	83,2	97	3,60	8,1
	2023	8368	7,91	56666	7,29	144,0	188	4,08	193,8
	2024	8563	7,91	81690	9,49	144,2	482	8,09	256,4

Джерело: складено на основі [35]

З даних таблиці 2.2 видно, що частка як зайнятих працівників, так і продукції підприємств оптової торгівлі продуктами харчування за КВЕД 46.3 та 46.33 становить менше 10% у показниках по підприємствах України в цілому. Проте відмітимо зростання даних показників в абсолютному вимірі – одиниці та млн грн – на кінець дослідженого періоду. Індекси реалізованої продукції та капітальних інвестицій по досліджених галузях свідчать про різке падіння у 2022 році, та поступове відновлення у 2023-24 роках.

Динаміка фінансових результатів – чистого прибутку (збитку) – підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України наведена на рисунках 2.3 та 2.4.

Рисунок 2.3 – Динаміка фінансових результатів – чистого прибутку – підприємств оптової торгівлі продуктами харчування за КВЕД 46.3 у 2022-24 рр. (складено на основі [35])

Рисунок 2.4 – Динаміка фінансових результатів – збитків – підприємств за КВЕД 46.33 у 2022-24 рр. (складено на основі [35])

Як бачимо протягом 2022-2024 роках фінансові результати підприємств за КВЕД 46.3 були чітко позитивні, в той час як за КВЕД 46.33 – чітко від'ємні,

тобто збитки лише ¼ підприємств у групі переважили в абсолютному вимірі чистий прибуток тих, хто його отримав. Така динаміка пояснюється жорсткою конкуренцією із імпортною продукцією на ринку. Далі розглянемо пасиви та питому вагу в них поточних зобов'язань підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України за КВЕД 46.3 (таблиці 2.3 та 2.4).

Таблиця 2.3 – Динаміка пасивів та поточних зобов'язань підприємств оптової торгівлі продуктами харчування України у 2022-24 рр.

Показники	Роки			Абс. відхилення, млрд грн		Відносне відхилення, %	
	2022	2023	2024	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Всі підприємства							
Усього пасиви, млрд грн	14654,65	16442,57	18314,16	+1787,92	+1871,59	+12,2	+11,4
Усього ПЗ, млрд грн	8714,00	9625,77	10619,56	+911,77	+993,79	+10,5	+10,3
У % до підсумку пасиву	59,5	58,5	58,0	-0,92	-0,56	-1,5	-1,0
КВЕД 46.3 «Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами»							
Усього пасиви, млрд грн	337,09	385,88	406,05	+48,79	+20,18	+14,5	+5,2
Усього ПЗ, млрд грн	288,52	323,81	334,56	+35,29	+10,75	+12,2	+3,3
У % до підсумку пасиву	85,6	83,9	82,4	-1,68	-1,52	-2,0	-1,8
КВЕД 46.33 «Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами»							
Усього пасиви, млрд грн	40,01	40,38	42,58	+0,36	+2,20	+0,9	+5,5
Усього ПЗ, млрд грн	33,96	32,81	34,00	-1,15	+1,19	-3,4	+3,6
У % до підсумку пасиву	84,9	81,3	79,9	-3,61	-1,41	-4,3	-1,7

Джерело: складено на основі [35]

Бачимо характерну особливість тому, що по підприємствам оптової торгівлі частка поточних зобов'язань в цілому вища (рисунок 2.5).

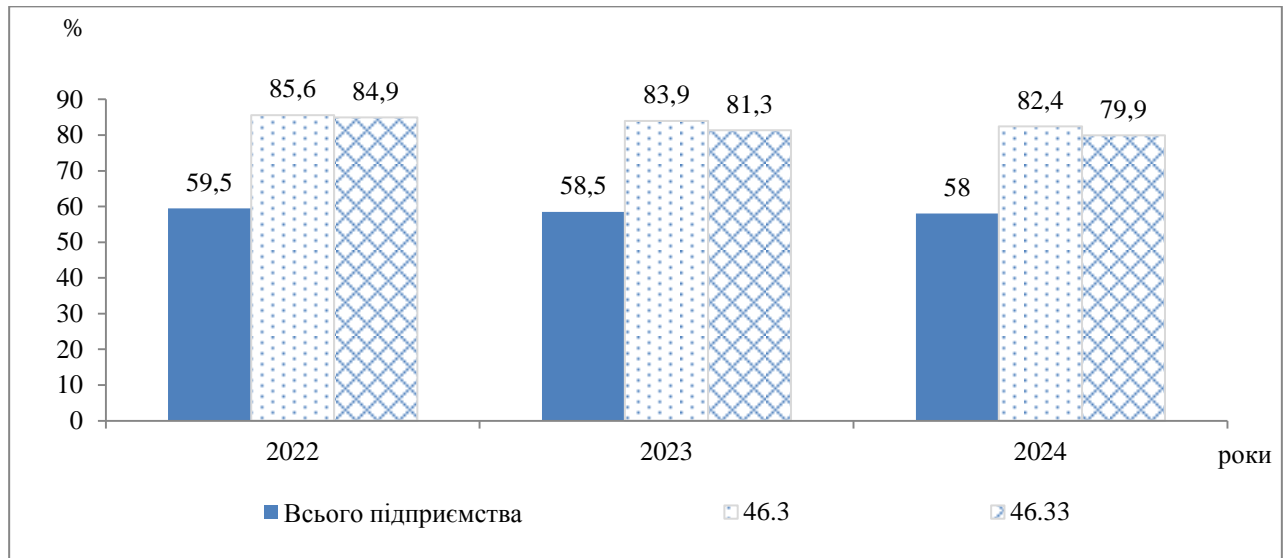

Рисунок 2.5 – Динаміка питомої ваги поточних зобов'язань у 2022-24 рр.

Таблиця 2.4 – Склад та структура поточних зобов'язань підприємств України у 2022–24 рр.

Показники	2022		2023		2024	
	млрд грн	% в ПЗ	млрд грн	% в ПЗ	млрд грн	% в ПЗ
Всього підприємств України						
1	2	3	4	5	6	7
Поточні зобов'язання, усього	8714,00	100	9625,77	100	10619,56	100
короткострокові кредити банків	532,21	6,1	503,81	5,2	589,60	5,6
поточна кредиторська заборгованість	4374,85	50,2	4869,51	50,6	5385,37	50,7
поточні забезпечення	129,27	1,5	160,62	1,7	203,58	1,9
доходи майбутніх періодів	108,29	1,2	118,27	1,2	142,93	1,3
інші поточні зобов'язання	3569,38	41,0	3973,57	41,3	4298,07	40,5
КВЕД 46.3 «Оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами»						
Поточні зобов'язання, усього	288,52	100	323,81	100	334,56	100
короткострокові кредити банків	14,64	5,1	14,52	4,5	12,82	3,8

Кінець таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7
поточна кредиторська заборгованість	149,28	51,7	158,69	49,0	183,49	54,8
поточні забезпечення	2,26	0,8	2,00	0,6	1,90	0,6
доходи майбутніх періодів	0,14	0,0	0,47	0,1	0,17	0,1
інші поточні зобов'язання	122,20	42,4	148,14	45,7	136,17	40,7
КВЕД 46.33 «Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами»						
Поточні зобов'язання, усього	33,96	100	32,81	100	34,00	100
короткострокові кредити банків	3,41	10,1	2,87	8,7	1,70	5,0
поточна кредиторська заборгованість	7,44	21,9	9,12	27,8	13,63	40,1
поточні забезпечення	0,34	1,0	0,39	1,2	0,38	1,1
доходи майбутніх періодів	0,03	0,1	0,01	0,0	0,03	0,1
інші поточні зобов'язання	22,74	67,0	20,43	62,3	18,27	53,7

Джерело: складено на основі [35]

Поточна кредиторська заборгованість домінує у поточних пасивах підприємств, далі за розміром частки йдуть інші поточні зобов'язання, в основному це комерційний кредит.

Розглянемо далі питання обслуговування кредиторської заборгованості на прикладі функціонування конкретного підприємства – ПП «Євросир», яке було створене у 2012 році та здійснює свою діяльність у місті Хмельницький. Від початку функціонування компанія спеціалізується на оптовій реалізації продуктів харчування як вітчизняного, так і європейського походження. Ключовим напрямом діяльності підприємства є постачання сирної продукції високої якості від провідних виробників країн Європи. Основний вид діяльності здійснюється за КВЕД 46.33 «Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами», додаткові види включають також 47.11 «Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами

харчування, напоями та тютюновими виробами» та 47.29 «Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах». Таким чином, ПП «Євросир» займається як оптовою торгівлею зазначеними продуктами харчування, так і реалізацією їх через власні фірмові магазини. Ґрунтуючись на інформації з фінансової звітності підприємства за 2023-25 роки, що наведена в Додатках А, Б, В розрахуємо основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства ПП «Євросир» та представимо їх у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Основні показники діяльності ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показники	Роки			Відхилення (+; -)			
	2023	2024	2025	абсолютне		відносне	
				2024/ 2023	2025/ 2024	2024/ 2023	2025/ 2024
1	2	3	4	5	6	7	8
Вартість майна, тис.грн	4140,0	4497,8	5315,0	+357,8	+817,2	+8,6	+18,2
Власний капітал, тис.грн	1438,8	1593,4	1847,7	+154,6	+254,3	+10,7	+16,0
Основні засоби, тис.грн	1198,9	667,0	140,9	-531,9	-526,1	-44,4	-78,9
Дебіторська заборгованість, тис.грн	342,1	369,5	853,6	+27,4	+484,1	+8,0	+131,0
Кредиторська заборгованість, тис.грн	2159,9	2209,5	2678,2	+49,6	+468,7	+2,3	+21,2
Співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості, %	6,3	6,0	3,1	-0,3	-2,8	-5,3	-47,5
Чисельність працюючих, чол.	15,0	14,0	11,0	-1,0	-3,0	-6,7	-21,4
ФОП, тис. грн	14400,0	16800,0	18480,0	+2400,0	+1680,0	+16,7	+10,0
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	22188,8	24991,0	27767,3	+2802,2	+2776,3	+12,6	+11,1
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	19988,4	22783,4	25161,7	+2795,0	+2378,3	+14,0	+10,4
Співвідношення собівартості і чистого доходу від реалізації, %	90,1	91,2	90,6	+1,1	-0,6	+1,2	-0,6

Кінець таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий прибуток (збиток), тис.грн	70,7	254,6	254,3	+183,9	-0,3	+260,1	-0,1
Рентабельність продажу, %	0,430	1,116	0,964	+0,686	-0,15	+159,630	-13,59
Рентабельність продукції, %	0,354	1,117	1,011	+0,764	-0,11	+215,936	-9,56
Рентабельність всієї діяльності, %	0,431	1,120	0,976	+0,689	-0,14	+159,677	-12,89

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

За класифікацією підприємств ПП «Євросир» відповідно до чисельності працівників та обсягами річного доходу належить до групи малих підприємств. Отже, загальна вартість майна підприємства постійно зростає: у 2024 р. на 357,8 тис.грн або на 8,6%, а у 2025 р. вже на 817,2 тис.грн або на 18,2%. Вартість власного капіталу підприємства також зростала: у 2024 р. на 154,6 тис.грн або на 10,7%, а у 2025 р. вже на 254,3 тис.грн або 16,0%. Суттєве зростання власного капіталу відбулось через капіталізацію чистого прибутку. Проте, значно зменшилась вартість основних засобів: у 2024 р. на 531,9 тис.грн або на 44,4%, а у 2025 р. ще на 526,1 тис.грн або ж на 78,9%, тобто нарощувалось фінансування поточних активів, що є логічним для торгівельного підприємства.

Протягом дослідженого періоду на балансі підприємства була як дебіторська, так і кредиторська заборгованість. Зазначимо, що обсяги кредиторської заборгованості в декілька разів перевищують дебіторську, тобто підприємство залучає більше ресурсів від контрагентів, ніж реалізує послуг із відстроченням платежу. Дебіторська заборгованість у 2024 р. зросла на 27,4 тис.грн або ж на 8,0%, а у 2025 р. вже на 484,1 тис.грн або лише на 131,0%. Кредиторська заборгованість зростала аналогічними темпами: у 2024 р. на 49,6 тис.грн або на 2,3%, у 2025 р. вже на 468,7 тис.грн або на 21,2%. В цілому за період обсяги як дебіторської, так і кредиторської заборгованостей зростали,

що є негативною характеристикою дотримання платіжної дисципліни ПП «Євросир».

Чистий дохід ПП «Євросир» зростав протягом дослідженого періоду, на 2802,2 тис.грн або ж на 12,6% у 2024 р. та на 2776,3 тис.грн або ж на 11,1% у 2025 р. В цілому за період приріст чистого доходу склав 5578,5 тис.грн або ж 25,1%. Відповідно зростала і собівартість реалізації послуг: на 2795,0 тис.грн або 14,0% та на 2378,3 тис.грн або 10,4% відповідно по роках. І тут варто відмітити коливання в сторону збільшення співвідношення собівартості і чистого доходу від реалізації з 90,1% у 2023 р. до 91,2% у 2024 р. та до 90,6% у 2025 р. що вказує на ускладнення умов реалізації продукції. Витрати підприємства зростали більшими темпами, ніж отриманий від їх здійснення результат.

Проте відмітимо, що незважаючи на це чистий прибуток від усієї діяльності зріс у 2024 р. на 183,9 тис.грн або 260,1%, а у 2025 р. залишився на майже тому ж рівні, оскільки скорочення склало лише 0,3 тис.грн або 0,1%. В цілому ж за період зростання чистого прибутку становило: 183,6 тис.грн або 259,7%. Незважаючи на прибуткову роботу підприємства, показники рентабельності у 2023-2025 роках коливались навколо величини у 1%, тобто були вкрай незадовільними.

Розглянемо склад та динаміку активів ПП «Євросир» у 2023-25 роках (таблиця 2.6).

ПП «Євросир» функціонує на ринку продовольчих товарів та реалізує покупну продукцію в роздрібних магазинах, тобто діяльність його має посередницький характер.

Відповідно до зазначеної специфіки діяльності підприємства у 2023 р. необоротні активи становили 28,96% від усіх активів, у 2024 р. частка скоротилась до 2,65%, а на кінець періоду – у 2025 р. – їх частка ще скоротилась до 88,65% (рисунок 2.6).

Таблиця 2.6 – Склад та динаміка активів ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показники	Роки						Відхилення			
	2023		2024		2025		2024/ 2023		2025/ 2024	
	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	суми, тис.грн	частки, %	суми, тис.грн	частки, %
I. Необоротні активи:	1199,9	28,96	667,0	14,83	141,9	2,65	-531,9	-14,13	-526,1	-12,18
Основні засоби:	1198,9	28,96	667,0	14,83	140,9	2,65	-531,9	-14,13	-526,1	-12,18
первісна вартість	3322,1	80,24	3319,6	73,80	3319,6	62,46	-2,5	-6,44	0	-11,35
знос	2123,2	51,29	2652,6	58,98	3178,7	59,81	+529,4	+7,69	+526,1	+0,83
II. Оборотні активи	2941,1	71,04	3830,8	85,17	5174,1	97,35	+889,7	+14,13	+1343,3	+12,18
Запаси	2559,7	61,83	3407,6	75,76	3769,2	70,92	+847,9	+13,93	+361,6	-4,85
ДЗ за продукцію	310,2	7,49	287,7	6,40	783,7	14,75	-22,5	-1,10	+496	+8,35
ДЗ за розрахунками:										
з бюджетом	7,0	0,17	18,7	0,42	4,8	0,09	+11,7	+0,25	-13,9	-0,33
у т.ч. з податку на прибуток	0,5	0,01	0	0	0	0	-0,5	-0,01	0	0
Інша поточна ДЗ	24,9	0,60	63,1	1,40	65,1	1,22	+38,2	+0,80	+2	-0,18
Гроші та їх еквіваленти	23,5	0,57	1,1	0,02	42,5	0,80	-22,4	-0,54	+41,4	+0,78
Інші оборотні активи	15,8	0,38	50,4	1,12	505,8	9,52	+34,6	+0,74	+455,4	+8,40
III. Необоротні активи, утримувані для продажу	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	4140,0	100	4497,8	100	5315,0	100	+357,8	0	+817,2	0

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

У складі необоротних активів представлені лише основні засоби.

У складі оборотних активів найбільшу частку займає запаси, а саме готова продукція: 61,83% підсумку активів у 2023 р., 75,76% підсумку активів у 2024 р., 70,92% підсумку активів у 2025 р. Далі за розміром питомої ваги йде дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги: 7,49% підсумку активів у 2023 р., 6,40% підсумку активів у 2024 р., 14,75% підсумку активів у 2025 р.

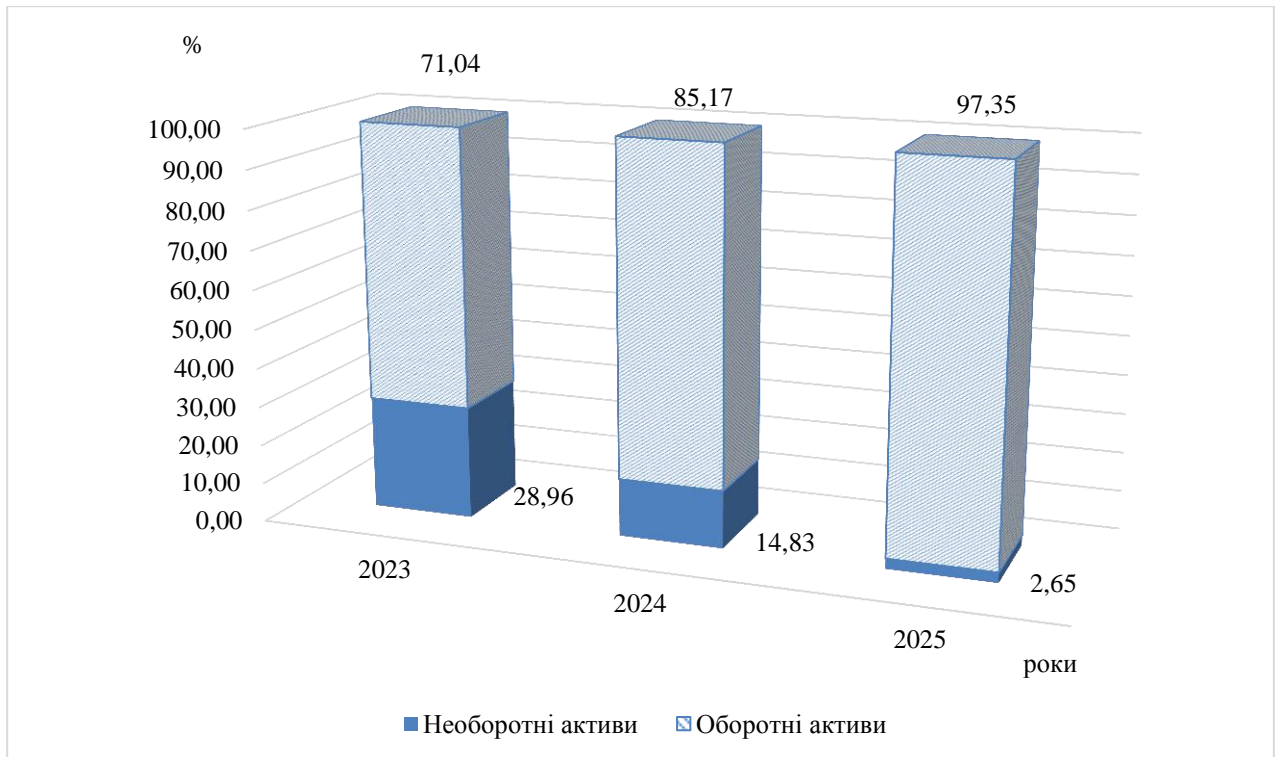

Рисунок 2.6 – Динаміка структури активів ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Частка грошових коштів на рахунках в банках становить менше 1%: 0,57% підсумку активів у 2023 р., 0,02% підсумку активів у 2024 р., 0,8% підсумку активів у 2025 р., тобто найбільш ліквідні активи не становлять достатньо великого обсягу.

Далі розглянемо склад та динаміку пасивів ПП «Євросир» у 2023-25 роках (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Склад та динаміка пасивів ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показники	Роки						Відхилення			
	2023		2024		2025		2024/ 2023		2025/ 2024	
	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	суми, тис.грн	частки, %	суми, тис.грн	частки, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I. Власний капітал:	1 438,8	34,8	1593,4	35,4	1847,7	34,8	+154,6	+0,7	+254,3	-0,7
Зареєстрований (пайовий) капітал	505,0	12,2	505,0	11,2	505,0	9,5	0	-1,0	0	-1,7

Кінець таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Нерозподілений прибуток	933,8	22,6	1088,4	24,2	1342,7	25,3	+154,6	+1,6	+254,3	+1,1
II. Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання	2 701,2	65,2	2904,4	64,6	3467,3	65,2	+203,2	-0,7	+562,9	+0,7
Короткострокові кредити банків	0,0	0,0	433,9	9,6	789,1	14,8	+433,9	+9,6	+355,2	+5,2
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	2 120,0	51,2	2154,1	47,9	2617,6	49,2	+34,1	-3,3	+463,5	+1,4
розрахунками з бюджетом	39,9	1,0	55,4	1,2	60,6	1,1	+15,5	+0,3	+5,2	-0,1
у т.ч. з податку на прибуток	15,1	0,4	55,4	1,2	55,7	1,0	+40,3	+0,9	+0,3	-0,2
Інші поточні зобов'язання	541,3	13,1	261,0	5,8	0,0	0,0	-280,3	-7,3	-261	-5,8
Баланс	4 140,0	100	4497,8	100	5315,0	100	+357,8	0	+817,2	0

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

У структурі пасивів підприємства є лише власний капітал і короткострокові зобов'язання (рисунок 2.7).

Власний капітал займає у структурі пасивів приблизно третину: 34,75% підсумку пасивів у 2023 р., 35,43% підсумку пасивів у 2024 р., 34,76% підсумку пасивів у 2025 р. В абсолютному вимірі в цілому за період власний капітал зріс на 408,9 тис.грн або на 28,4%. Зареєстрований (пайовий) капітал залишався незмінним, зростала складова «Нерозподілений прибуток» через капіталізацію чистого прибутку поточних років.

Поточні зобов'язання в цілому за період зросли на 766,1 тис.грн або ж на 28,4%, а частка їх практично лишилась незмінною 65,24%, хоча у 2024 році вона скорочувалась до 64,57%. В основному поточні зобов'язання представлені

поточною кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги: 51,2% підсумку пасивів у 2023 р., 47,9% підсумку пасивів у 2024 р., 49,2% підсумку пасивів у 2025 р.

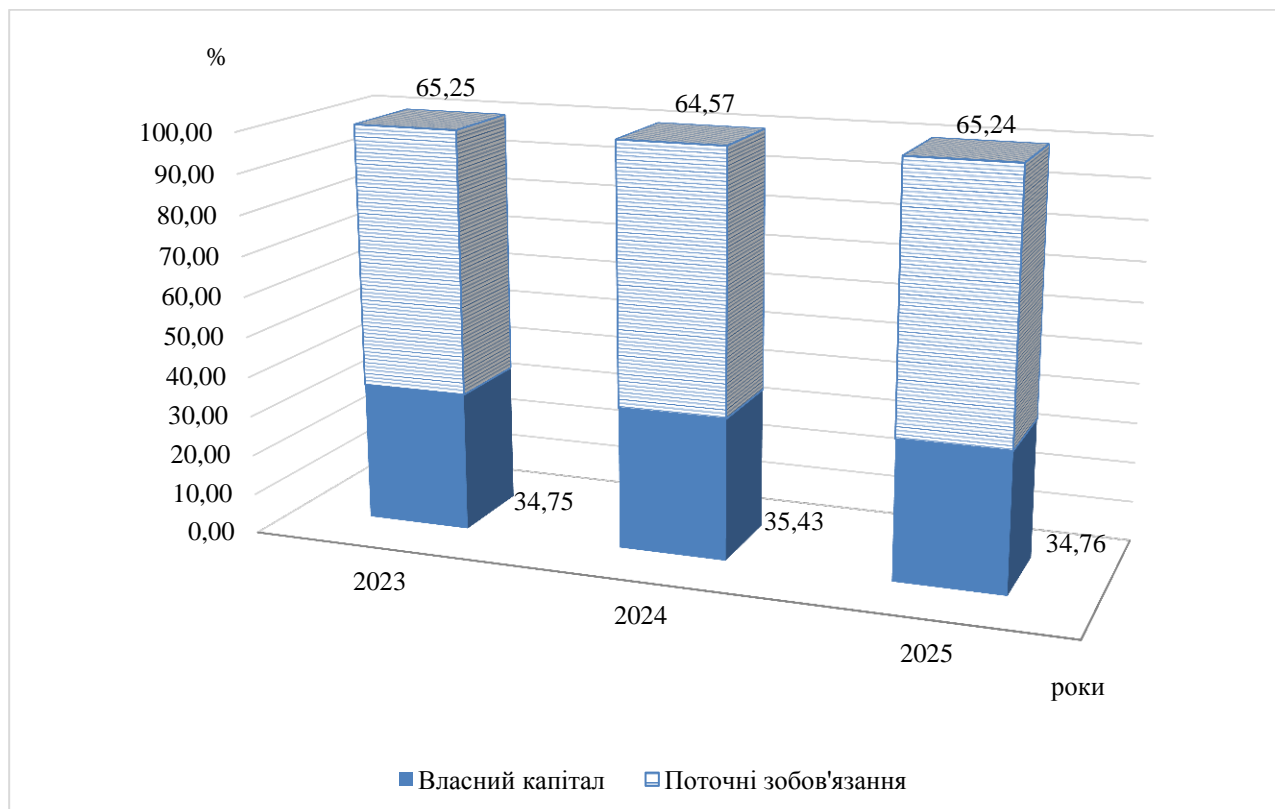

Рисунок 2.7 – Динаміка структури пасивів ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Кредиторська заборгованість за розрахунками представлена зобов'язаннями перед бюджетом зі сплати податку на прибуток, відмінимо, що відповідно до зростання прибутку зростали і зобов'язання з податку на прибуток. Також в складі поточних зобов'язань у 2024-2025 рр. з'явилися короткострокові кредити банків, що у 2024 р. становили 9,6% підсумку пасивів, а у 2025 р. вже 14,8%. На кінець дослідженого періоду на балансі більше не обліковувались інші поточні зобов'язання, частка яких зменшилась з 13,1% у 2023 р. до 5,8% у 2024 р. і зовсім до нуля у 2025 р.

Далі оцінимо фінансовий стан ПП «Євросир» за показниками ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. У таблиці 2.8 подано відносні показники ліквідності підприємства.

Таблиця 2.8 – Показники ліквідності ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показники	Нормативне значення	Роки			Відхилення (+,-)	
		2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 - 0,35	0,0087	0,0004	0,0123	-0,0083	+0,0119
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,7-1	0,1412	0,1457	0,4052	+0,0045	+0,2595
Коефіцієнт загальної ліквідності	Більше 1	1,0888	1,0888	1,3190	0	+0,2302

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Як ми вже бачили з питомої ваги грошових коштів на балансі підприємства – менше 1% – і відповідно до розрахованих показників бачимо серйозні проблеми щодо забезпечення ліквідності, підприємство відчуває постійну нестачу активів для покриття поточних витрат, адже показники, окрім загальної ліквідності, нижче нормативних значень.

Аналогічна ситуація спостерігається і за розрахованими у таблиці 2.9 показниками платоспроможності ПП «Євросир».

Таблиця 2.9 – Показники платоспроможності ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показники	Нормативне значення	Роки			Відхилення (+,-)	
		2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024
Коефіцієнт миттєвої платоспроможності	не менше 0,2	0,0087	0,0004	0,0123	-0,0083	+0,0119
Коефіцієнт швидкої платоспроможності	не менше 1	1,0610	1,2829	1,3121	+0,2218	+0,0293
Загальний коефіцієнт платоспроможності	не нижче 2	1,0888	1,3190	1,4923	+0,2302	+0,1733

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Значені групи показників платоспроможності, окрім швидкої платоспроможності, також є нижчими за рекомендовані. Отже, спостерігаємо проблеми із забезпеченням платоспроможності.

Проаналізуємо тепер стан фінансової стійкості за допомогою розрахунку абсолютних показників фінансової стійкості (таблиця 2.10).

За даними розрахунків у таблиці 2.10, можна зробити висновок, що у дослідженому періоді підприємство знаходиться у нестійкому фінансовому стані:

$$M_3 = (0; 0; 1), \text{ тобто } \Delta\text{ВОК} < 0; \Delta\text{ВД} < 0; \Delta\text{ЗДФ} > 0.$$

Зазначимо проте додатне значення та висхідну динаміку у дослідженому періоді такого показника як власні оборотні кошти, що свідчить про достатність фінансового забезпечення необоротних активів підприємства власними коштами. А вже для фінансування поточних (оборотних) активів необхідно залучати зовнішні – позикові – ресурси.

Таблиця 2.10 – Абсолютні показники фінансової стійкості ПП «Євросир» у 2023-2025 роках

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн	
	2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024
Власний капітал	1438,8	1593,4	1847,7	+154,6	+254,3
Необоротні активи	1198,9	667,0	140,9	-531,9	-526,1
Власні оборотні кошти (ВОК)	239,9	926,4	1706,8	+686,5	+780,4
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Власні і довгострокові джерела формування запасів і витрат (ВД)	239,9	926,4	1706,8	+686,5	+780,4
Поточні зобов'язання	2701,2	2904,4	3467,3	+203,2	+562,9
Загальна величина формування запасів і витрат (ЗДФ)	2941,1	3830,8	5174,1	+889,7	+1343,3
Запаси і витрати (ЗВ)	2559,7	3407,6	3769,2	+847,9	+361,6
Надлишок (нестача) ВОК	-2319,8	-2481,2	-2062,4	-161,4	+418,8
Надлишок (нестача) ВД	-2319,8	-2481,2	-2062,4	-161,4	+418,8
Надлишок (нестача) ЗДФ	381,4	423,2	1404,9	+41,8	+981,7

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Доповнимо цей аналіз розрахунком відносних показників фінансової стійкості (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11 – Відносні показники фінансової стійкості ПП «Євросир» у 2023-2025 роках

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (-,+)	
	2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024
Коефіцієнт фінансової незалежності (більше 0,5)	0,348	0,354	0,348	+0,007	-0,007
Маневреність власного капіталу (більше 0,2)	0,167	0,581	0,924	+0,415	+0,342
Співвідношення позикових та власних коштів	1,877	1,823	1,877	-0,055	+0,054
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,652	0,646	0,652	-0,007	+0,007
Коефіцієнт фінансової залежності (1,67-2,5)	2,877	2,823	2,877	-0,055	+0,054

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Як бачимо, відносні показники фінансової стійкості доповнюють висновок про нестійкий фінансовий стан ПП «Євросир» та висвітлюють проблему із залежністю від зовнішніх позикових джерел, адже коефіцієнти концентрації позикових коштів та фінансової незалежності знаходяться за межами норм, проте підвищується маневреність власного капіталу через зростання обсягу власних оборотних коштів.

У таблиці 2.12 наведено показники ділової активності ПП «Євросир» у 2023-25 роках.

Протягом дослідженого періоду приблизно однаковими темпами зростали і обсяги чистого доходу, і вартість активів підприємства, тому показники оборотності хоча і зросли проте незначно: тривалість обороту активів скоротилась з 70 днів у 2023 р. до 62 днів у 2024 р. та знову дещо зросла до 64 днів на кінець періоду у 2025 р. Відповідно скоротився і коефіцієнт завантаженості активів в цілому за період на 0,02.

Таблиця 2.12 – Показники ділової активності ПП «Євросир» у 2023-2025 роках

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (-,+)	
	2023	2024	2025	2024/2023	2025/2024
Коеф. оборотності всіх активів	5,109	5,786	5,659	0,677	-0,127
Тривалість обороту всіх активів, дні	70	62	64	-8	+2
Коеф. завантаженості активів	0,20	0,17	0,18	-0,03	+0,01
Коеф. оборотності оборотних активів	7,734	7,381	6,167	-0,353	-1,214
Тривалість обороту оборотних активів, дні	47	49	58	+2	+9
Коеф. оборотності ДЗ	65,696	70,239	45,405	+4,543	-24,834
Тривалість обороту ДЗ, дні	5	5	8	0	+3
Коеф. оборотності КЗ	7,495	10,429	10,296	+2,934	-0,133
Тривалість обороту КЗ, дні	48	35	35	-13	0
Коеф. оборотності матеріальних запасів	8,147	7,636	7,012	-0,511	-0,624
Тривалість обороту, дні	44	47	51	+3	+4
Фондовіддача	15,056	26,787	68,739	+11,731	+41,952

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Отже, для здійснення повного обороту усіх активів на кінець періоду потрібно трохи більше 2 місяців. Проте зменшилась оборотність оборотних активів: тривалість обороту оборотних активів зросла з 47 днів у 2023 р. до 49 днів у 2024 р. та знову значно зросла до 58 днів на кінець періоду у 2025 р. Суттєво скоротилась тривалість обороту кредиторської заборгованості: на 13 у 2024 році, а за результатами 2025 року так і залишилась на рівні 35 днів. Тривалість обороту дебіторської заборгованості була незмінною у 2023-2024 рр. – 5 днів, проте зросла на 3 дні у 2025 р. Це є свідченням того, що підприємство отримує від клієнтів оплату за продукцію раніше, ніж здійснює платежі по своїх кредиторських зобов'язаннях.

У зв'язку із накопиченням запасів готової продукції на балансі тривалість обороту матеріальних запасів зросла: на 3 дні та на 4 дні відповідно по роках, і за результатами 2025 р. вона становить 51 день. На фоні суттєвого скорочення

вартості основних засобів значно зросла фондівдача, загалом за період з 15,056 до 68,739, тобто майже в чотири з половиною рази.

Отже, в цілому показники ділової активності демонструють її поживлення та позитивну динаміку.

У таблиці 2.13 наведено результати розрахунку показників рентабельності.

Таблиця 2.13 – Показники рентабельності ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

У відсотках

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (-,+)	
	2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024
Рентабельність продажу	0,430	1,116	0,964	+0,686	-0,152
Рентабельність продукції	0,431	1,120	0,976	+0,689	-0,144
Рентабельність всієї діяльності	0,311	0,975	0,906	+0,664	-0,069
Рентабельність активів	1,628	5,895	5,183	+4,267	-0,712
Рентабельність власного капіталу	5,031	16,793	14,780	+11,762	-2,013
Рентабельність необоротних активів	4,797	27,290	62,953	+22,493	+35,664
Рентабельність оборотних активів	2,464	7,519	5,648	+5,055	-1,871

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Дані таблиці 2.13 свідчать про низький рівень рентабельності за всіма її видами, хоча вона і дещо зросла відповідно до зростання чистого прибутку у 2024-2025 роках.

В цілому, фінансовий стан підприємства можна оцінити як нестійкий, оскільки більшість показників, за якими проводиться ця оцінка, знаходяться поза межами рекомендованих норм та демонструють нестійку динаміку. Однак, дана ситуація здебільшого пояснюється складною безпековою та економічною ситуацією в Україні.

Динаміка та аналіз формування фінансових результатів ПП «Євросир» у 2023-2025 роках наведена в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Формування фінансових результатів діяльності ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показники	Роки			Відхилення (+; -)			
	2023	2024	2025	абсолютне, тис.грн		відносне, %	
				2024/ 2023	2025/ 2024	2024/ 2023	2025/ 2024
Чистий дохід від реалізації продукції	22188,8	24991,0	27767,3	+2802,2	+2776,3	+12,6	+11,1
Інші операційні доходи	624,8	1377,2	676,3	+752,4	-700,9	+120,4	-50,9
Інші доходи	1,4	3,8	19,0	+2,4	+15,2	+171,4	+400,0
Разом доходи	22815,0	26372,0	28462,6	+3557	+2090,6	+15,6	+7,9
Собівартість реалізованої продукції	19988,4	22783,4	25161,7	+2795	+2378,3	+14,0	+10,4
Інші операційні витрати	2740,4	3271,8	2919,6	+531,4	-352,2	+19,4	-10,8
Інші витрати	0	6,3	71,2	+6,3	+64,9	+100	+1030,2
Разом витрати	22 728,8	26 061,5	25 161,7	+3332,7	-899,8	+14,7	-3,5
Фінансовий результат до оподаткування	86,2	310,5	310,1	+224,3	-0,4	+260,2	-0,1
Податок на прибуток	15,5	55,9	55,8	+40,4	-0,1	+260,6	-0,2
Чистий прибуток (збиток)	70,7	254,6	254,3	+183,9	-0,3	+260,1	-0,1

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Навіть у таких складних обставинах функціонування чистий дохід підприємства зростав: на 12,6% у 2024 р. та на 11,1% у 2025 р. Загальні доходи ПП «Євросир» також зросли: на 15,6% у 2024 р. та на 7,9% у 2025 р. Зростала і загальна сума витрат: у 2024 р. вона зросла на 14,7%, проте вже у 2025 р. лише на 8,0%, через те, що на 10,8% скоротились інші операційні витрати.

Динаміка чистого прибутку в ці роки не повністю повторювала тенденцію зростання чистого доходу (рисунок 2.8).

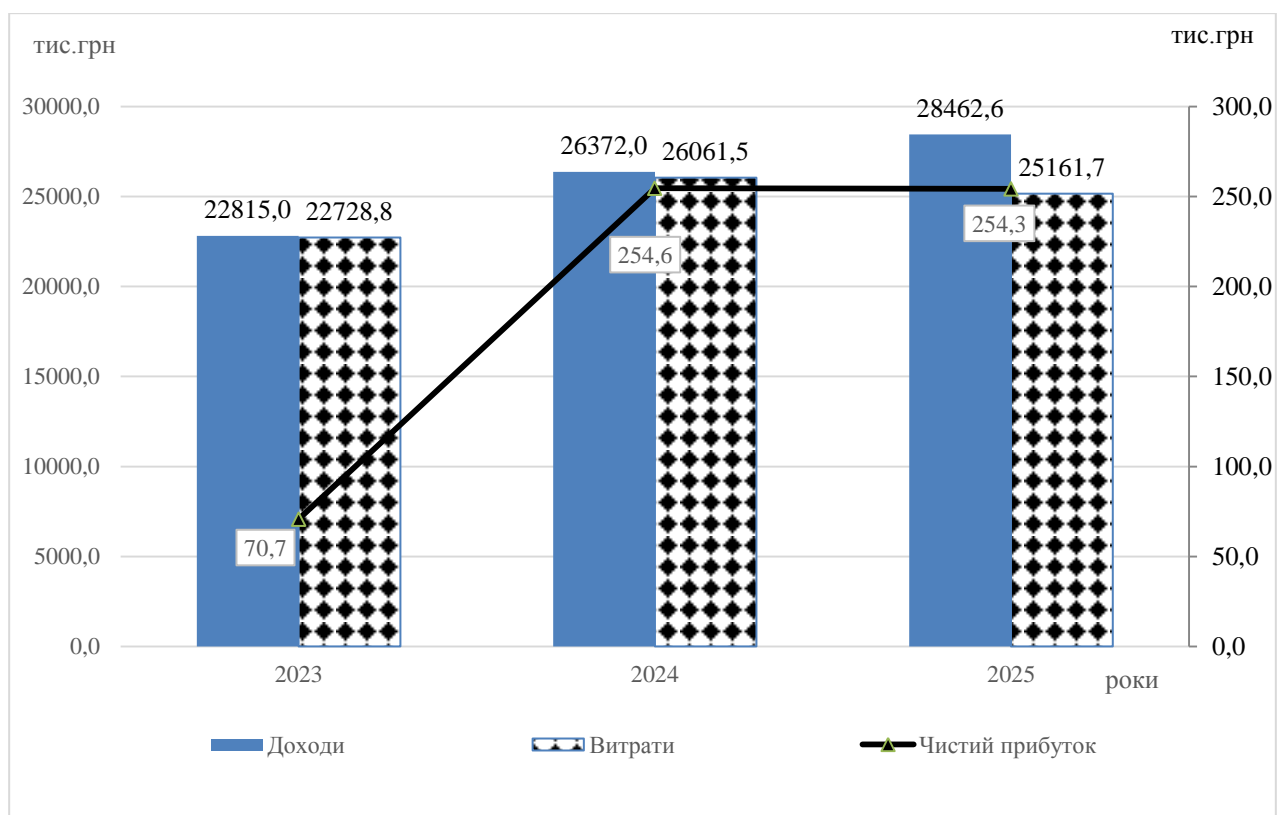

Рисунок 2.8 – Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Отже, протягом дослідженого періоду діяльність ПП «Євросир» є прибутковою, хоча рівень рентабельності і є незначним більше-менше 1%. Головною причиною є висока частка собівартості та інших операційних витрат діяльності в доходах підприємства.

2.2 Напрями вдосконалення обслуговування кредиторської заборгованості на основі аналізу кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Проведена в попередньому пункті кваліфікаційної роботи оцінка свідчить, що ПП «Євросир» знаходиться у нестійкому фінансовому стані, оскільки для фінансування запасів та витрат воно використовує усі – власні та залучені – джерела коштів. Для того, щоб оздоровити фінанси підприємства та нормалізувати його фінансовий стан, потрібно проаналізувати склад та динаміку джерел запозичення коштів ПП «Євросир». Відмітимо, що у складі позикового капіталу ПП «Євросир», що становить 1/3 усіх ресурсів, у 2023 році є лише поточні зобов'язання і всі вони представлені кредиторською заборгованістю перед різними групами кредиторів. Проте вже у 2024-2025 роках підприємство оформило короткострокові банківські кредити, частка яких склала 14,9% та 22,8% відповідно по роках. Отже, з метою «укріплення» фінансового стану необхідно провести аналіз складу, терміновості та якості кредиторських зобов'язань ПП «Євросир».

У таблиці 2.15 проведено аналіз динаміки та структури позикового капіталу за 2023-25 рр., та на рисунку 2.9 показано динаміку його складових.

З таблиці бачимо, що у 2024-25 роках ПП «Євросир» почало використовувати короткострокові кредити банків для фінансування поточної діяльності, і дані кредити демонструють зростання на 81,8% у 2025 році. У 2023 році на початок досліджуваного періоду $\frac{3}{4}$ обсягу кредиторської заборгованості становила поточна заборгованість за товари, роботи, послуги, і такою її частка з невеликими коливаннями і залишається. Даний факт пояснюється специфікою торговельної діяльності підприємства. Єдиною іншою поточною кредиторською заборгованістю на балансі підприємства є заборгованість за розрахунками з бюджетом, де домінують зобов'язання з податку на прибуток. Інші поточні зобов'язання підприємства являють собою короткострокові

боргові зобов'язання, які не належать до основних видів кредиторської заборгованості, але підлягають погашенню протягом одного року або операційного циклу.

Таблиця 2.15 – Аналіз динаміки та структури позикового капіталу ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показники	Роки						Відхилення			
	2023		2024		2025		2024/2023		2025/2024	
	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	сума, тис.грн	частка, %	суми, тис.грн	частки, %	суми, тис.грн	частки, %
Короткострокові кредити банків	0	0	433,9	14,9	789,1	22,8	+433,9	+14,9	+355,2	+7,8
Поточна кредиторська заборгованість за:										
товари, роботи, послуги	2120,0	78,5	2154,1	74,2	2617,6	75,5	+34,1	-4,3	+463,5	+1,3
розрахунками з бюджетом	39,9	1,5	55,4	1,9	60,6	1,7	+15,5	+0,4	+5,2	-0,2
у т.ч. з податку на прибуток	15,1	0,6	55,4	1,9	55,7	1,6	+40,3	+1,3	+0,3	-0,3
Інші поточні зобов'язання	541,3	20,0	261,0	9,0	0	0	-280,3	-11,1	-261,0	-9,0
Усього позиковий капітал	2701,2	100	2904,4	100	3467,3	100	+203,2	0	+562,9	0

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Такі зобов'язання виникають у процесі здійснення господарської діяльності підприємства у взаємодії з іншими підприємствами. Частка інших поточних зобов'язань, тобто в основному комерційного кредитування від контрагентів, була на початок періоду 20%. Комерційне кредитування є формою фінансових відносин між суб'єктами господарювання, за якої продавець надає покупцеві товари або послуги з відстроченням платежу на визначений термін. Такий вид кредиту повністю лягає в логіку торговельної діяльності, проте він поступово зменшився у 2024 році до 9%, а у 2025 році його не відмічалось, тобто від комерційного кредитування ПП «Євросир» перейшло до банківського.

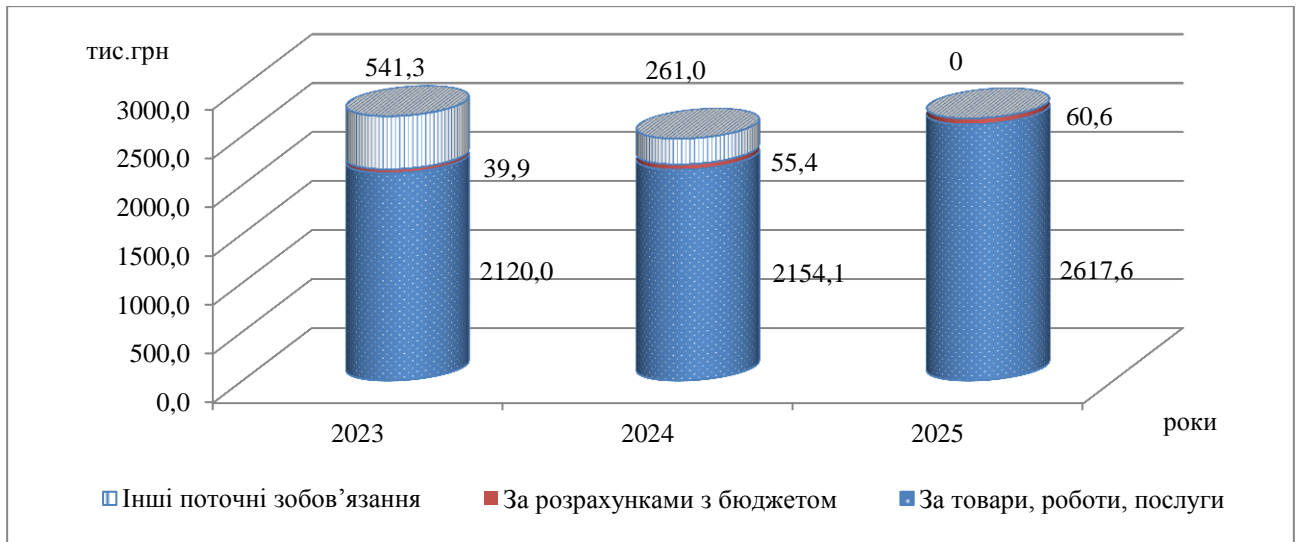

Рисунок 2.9 – Динаміка складових кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Наступним кроком проведемо порівняльний аналіз середньорічних обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-2025 роках (таблиця 2.16).

Таблиця 2.16 – Порівняльний аналіз середньорічних обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показники	2023 р.				2024р.				2025 р.			
	сума, тис.грн		переви- щення		сума, тис.грн		переви- щення		сума, тис.грн		переви- щення	
	ДЗ	КЗ	ДЗ	КЗ	ДЗ	КЗ	ДЗ	КЗ	ДЗ	КЗ	ДЗ	КЗ
Дебіторська / кредиторська заборгованість за:												
товари	302,8	2618,9	-	2316,1	299,0	2137,1	-	1838,1	535,7	2154,1	-	1618,4
розрахунками з бюджетом	5,5	47,9	-	42,4	12,9	47,7	-	34,8	11,8	55,4	-	43,7
у т.ч. з податку на прибуток	0,3	12,7	12,4	-	0,3	35,3	35,0	-	0	55,4	55,4	-
Інша поточна дебіторська/кредиторська заборгованість	29,5	270,8	-	241,3	44,0	401,2	-	357,2	64,1	261,0	-	196,9
Разом	337,8	2937,6	-	2599,8	355,8	2585,9	-	2230,1	611,6	2470,5	-	1859,0

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-2025 роках демонструє загальну тенденцію перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською, котра у вартісному вимірі становить: 2599,8 тис. грн у 2023 році; 2230,1 тис.грн у 2024 році та 1859,0 тис.грн у 2025 році. Відмітимо поступове зменшення суми перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською.

У контексті дослідження проблематики кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-25 роках доцільно розглянути показники, що характеризують її стан та оборотність (таблиця 2.17).

Таблиця 2.17 – Стан кредиторської заборгованості ПП «Євросир» у 2023-25 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення,		
	2023	2024	2025	2024/ 2023	2025/ 2024	2025/ 2023
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,127	0,163	0,250	+0,036	+0,087	+0,124
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,495	10,429	10,296	+2,933	-0,133	+2,801
Тривалість періоду погашення кредиторської заборгованості, дні	48	35	35	-13	0	-13
Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості	0,120	0,087	0,088	-0,033	+0,001	-0,032
Коефіцієнт рентабельності кредиторської заборгованості	0,033	0,115	9,495	+0,082	+9,380	+9,462
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,118	0,105	0,136	-0,013	+0,031	+0,018
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	65,696	70,239	45,405	+4,543	-24,834	-20,291
Тривалість обороту дебіторської заборгованості (середній період інкасації), дні	5	5	8	0	+3	+3

Джерело: розраховано автором на основі даних Додатків А, Б, В

Оскільки нормативне значення співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей дорівнює 1, то по ПП «Євросир» бачимо перекиє в сторону кредиторської, тобто дебіторська та кредиторська заборгованості не збалансовані, дане підприємство залучає набагато більше ресурсів від контрагентів ніж реалізує продукцію з відстроченням платежу.

Як видно з показників оборотності значних проблем саме в частині пришвидшення оборотності кредиторської заборгованості та скорочення тривалості періоду не спостерігається. Тривалість періоду її погашення вже скоротилась на 13 днів за досліджений період і становить трохи більше місця часу, тобто є доволі прийнятною. Зі зростанням на кінець періоду чистого прибутку підприємства зріс і коефіцієнт рентабельності кредиторської заборгованості.

В той же час бачимо сповільнення оборотності дебіторської заборгованості, лише на 3 дні, проте це може бути «дзвоником» появи проблем у контрагентів-дебіторів.

Отже, як свідчить проведений аналіз кредиторської заборгованості ПП «Євросир», стан та динаміка її відповідає нормальним умовам функціонування торговельного підприємства.

На думку О.Ф.Томчука, «головними завданнями управління та обслуговування кредиторської заборгованості є прискорення надходження платежів від клієнтів підприємства, мінімізація безнадійних боргів, а також здійснення ефективної політики реалізації продукції. Важливим аспектом є недопущення необґрунтованого збільшення обсягів кредиторської заборгованості, особливо простроченої, оскільки це може спричинити застосування штрафних санкцій, нарахування пені, припинення договірних відносин та виникнення загроз для стабільності постачання матеріальних ресурсів» [9].

Для підвищення ефективності обслуговування кредиторської заборгованості на ПП «Євросир» доцільно запропонувати низку заходів, спрямованих на її оптимізацію.

Насамперед необхідно забезпечити постійний контроль стану кредиторської заборгованості за окремими видами та строками погашення. Важливим є своєчасне виявлення негативних тенденцій, пов'язаних зі збільшенням її обсягів та виникненням прострочених платежів. Крім того, доцільно проводити аналіз причин зростання заборгованості та оцінювати вплив подовження строків її погашення на фінансовий стан підприємства. Особливу увагу слід приділяти моніторингу оборотності кредиторської заборгованості для визначення факторів, які уповільнюють її обіг. Також важливим напрямом є співпраця з надійними та постійними постачальниками, що дозволить зменшити ризик виникнення вимог щодо дострокового погашення зобов'язань.

У процесі формування системи обслуговування кредиторської заборгованості підприємству необхідно забезпечувати її постійне вдосконалення та підвищення ефективності функціонування (таблиця 2.18).

Таблиця 2.18 – Напрями вдосконалення обслуговування кредиторської заборгованості підприємства

№ з/п	Напрямок удосконалення
1	2
1	Розроблення стратегічного плану розвитку підприємства із застосуванням аналізу витрат і результатів для оцінювання готовності систем та вибору надійних постачальників і партнерів.
2	Об'єднання систем закупівель, приймання товарів і обліку кредиторської заборгованості з метою підвищення ефективності роботи та мінімізації помилок
3	Проведення комплексного аналізу причин виникнення проблем, пов'язаних із кредиторською заборгованістю підприємства
4	Використання показників результативності для контролю якості, достовірності та своєчасності інформації щодо кожного постачальника
5	Впровадження можливостей здійснення розрахунків без оформлення рахунків-фактур, що дозволить оплачувати товари та матеріали за попередньо узгодженими цінами під час їх отримання

Кінець таблиці 2.18

1	2
6	Централізація процесу обробки кредиторської заборгованості в межах одного структурного підрозділу підприємства для уникнення дублювання функцій між відділами
7	Використання функціоналу інформаційних систем для автоматичного формування платежів за рахунками відповідно до встановлених строків та внутрішньої політики підприємства
8	Застосування автоматизованих систем для зіставлення рахунків постачальників із підтвердними документами та супровідною документацією
9	Використання технологій цифрової візуалізації та електронного індексування документів, інтегрованих із комп'ютерною системою підприємства

Джерело: згруповано на основі [2;3; 8; 33; 34]

Автоматизація процесів обслуговування кредиторської заборгованості сприяє мінімізації людського фактора та підвищенню загальної результативності виконання відповідних операцій. Сучасний ринок інформаційних технологій пропонує широкий вибір програмних продуктів, які дозволяють оптимізувати облік і контроль кредиторської заборгованості, а також значно скоротити обсяги паперової документації. Загалом використання спеціалізованого програмного забезпечення є важливим напрямом удосконалення системи обслуговування заборгованості підприємства. Крім того, стрімкий розвиток цифрових технологій забезпечує можливість оперативного контролю строків погашення зобов'язань і допомагає уникати надмірного накопичення необґрунтованої кредиторської заборгованості.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі відповідно до поставленої мети було поглиблено теоретико-методичні засади сутності кредиторської заборгованості підприємства, досліджено її основні види та здійснено аналіз впливу кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства на прикладі ПП «Євросир», м. Хмельницький.

У першому розділі роботи досліджено економічну сутність кредиторської заборгованості підприємства, її роль у системі фінансово-господарської діяльності та значення для забезпечення безперервності функціонування суб'єкта господарювання. Встановлено, що кредиторська заборгованість являє собою сукупність зобов'язань підприємства перед постачальниками, бюджетом, працівниками, банками та іншими контрагентами, які виникають у процесі здійснення господарської діяльності. Кредиторська заборгованість є важливим джерелом тимчасового залучення фінансових ресурсів, що дозволяє підприємству підтримувати поточну діяльність без додаткового залучення власного капіталу. У процесі дослідження було встановлено, що класифікація кредиторської заборгованості за різними ознаками – строками погашення, видами зобов'язань, характером виникнення та економічним змістом – дає можливість більш детально оцінювати структуру зобов'язань підприємства та визначати напрями їх оптимізації. Особливу увагу приділено ролі кредиторської заборгованості у формуванні фінансової стійкості підприємства, підтриманні його ліквідності та забезпеченні стабільності господарської діяльності в умовах нестабільного економічного середовища та воєнного стану в Україні.

Досліджено методичні підходи до аналізу впливу кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємства. Встановлено, що оцінка кредиторської заборгованості здійснюється за допомогою горизонтального, вертикального, коефіцієнтного та порівняльного аналізу. Аналіз структури та

динаміки кредиторської заборгованості дозволяє оцінити рівень фінансової стійкості підприємства, його платоспроможність та здатність своєчасно виконувати поточні зобов'язання. Важливим аспектом ефективного обслуговування кредиторською заборгованістю є оптимізація строків її погашення, недопущення накопичення прострочених боргів та забезпечення збалансованості між дебіторською і кредиторською заборгованістю.

У другому розділі роботи проведено аналіз сучасного стану підприємств оптової торгівлі продуктами харчування в Україні та досліджено фінансово-господарську діяльність ПП «Євросир» у 2023-25 роках. Встановлено, що функціонування підприємств продовольчої оптової торгівлі в умовах війни супроводжується значними економічними ризиками, логістичними труднощами, зростанням витрат та нестабільністю ринкового середовища. Досліджуваний період характеризувався складними економічними процесами, спричиненими повномасштабною війною, інфляційними коливаннями, порушенням логістичних ланцюгів та зміною структури внутрішнього й зовнішнього ринку. Разом із тим підприємства, що здійснюють оптову торгівлю продуктами харчування, залишаються важливою складовою економіки України та забезпечують підтримку продовольчої безпеки держави.

У ході аналізу діяльності ПП «Євросир» встановлено, що підприємство здійснює господарську діяльність в умовах складного зовнішнього середовища та постійних змін ринкової кон'юнктури. Протягом досліджуваного періоду підприємство забезпечувало безперервність діяльності, однак фінансові результати значною мірою залежали від рівня витрат, зміни цін на продукцію, вартості логістичних послуг та ефективності обслуговування зобов'язань. Аналіз показав, що кредиторська заборгованість займає суттєве місце у структурі поточних зобов'язань ПП «Євросир» та є важливим джерелом фінансування оборотних активів підприємства. Проаналізовані показники фінансового стану свідчать про необхідність постійного контролю за станом кредиторської заборгованості, оскільки її надмірне зростання може негативно впливати на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Встановлено, що важливим напрямом забезпечення стабільної діяльності ПП «Євросир» є підтримання оптимального рівня кредиторської заборгованості, прискорення її оборотності та недопущення виникнення прострочених зобов'язань. Разом із тим підприємство має можливість використовувати кредиторську заборгованість як інструмент короткострокового фінансування поточної діяльності. Дослідження структури кредиторської заборгованості показало, що найбільшу частку в її складі займають розрахунки з постачальниками та підрядниками, а також інші поточні зобов'язання підприємства. Встановлено, що ефективне обслуговування кредиторської заборгованості сприяє підвищенню ліквідності, покращенню фінансової дисципліни та забезпеченню стабільності фінансових потоків підприємства. Водночас надмірне накопичення зобов'язань може призвести до погіршення ділової репутації підприємства, виникнення штрафних санкцій та ускладнення співпраці з контрагентами.

У процесі дослідження визначено основні напрями вдосконалення обслуговування кредиторської заборгованості ПП «Євросир». Встановлено, що важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності підприємства відіграє використання сучасних інформаційних технологій, які дозволяють контролювати строки платежів, зменшувати ризик виникнення простроченої заборгованості та підвищувати ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства.

Отже, кредиторська заборгованість є важливою складовою фінансово-господарської діяльності підприємства та суттєво впливає на його фінансовий стан. Ефективне обслуговування кредиторською заборгованістю дозволяє забезпечити належний рівень ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. У сучасних умовах особливого значення набуває вдосконалення системи обслуговування зобов'язань, оптимізація структури кредиторської заборгованості та використання в цьому сучасних підходів, що сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства та зміцненню його фінансового стану.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Understanding Accounts Payable (AP) [Electronic resource] // Investopedia – URL: <https://cutt.ly/btNFnpM9> (accessed on 19.04.2026).
2. Бурлан С. А. Облікові аспекти управління кредиторською заборгованістю підприємства / С. А. Бурлан, Ю. В. Валентова // Ефективна економіка. – 2021. – №1. – С.10-18.
3. Гевлич І. Г. Економічний зміст заборгованості перед постачальниками та підрядниками в рамках прийняття управлінських рішень / І. Г. Гевлич, А. В. Бабій // Економіка і організація виробництва. – 2019. – № 3(35) – С. 30-38.
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс] : наказ (№ 20): [zareestrovano v Minyosti Ukrainy 11 lyutogo 2000 p.] : офіц. текст : станом на 03.11.2020// База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 17.04.2026).
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 (МСБО 37) Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи [Електронний ресурс] : офіц. текст : станом на 01.01.2012// База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <https://cutt.ly/9tNFQ5zh> (дата звернення: 17.05.2026).
6. Ilter C. A Discussion Paper on Accounts Payable Ratio / C. Ilter // *Acta Oeconomica Pragensia*. – 2019. – №(3-4). – P. 85- 94.
7. Kolitz D. Financial accounting: a concepts-based introduction / D. Kolitz – New York, NY: Routledge, 2017. – 677 p.
8. Костюнік Е. В. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю на підприємствах / Е. В. Костюнік, В. В. Сторожук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – №27(3). – С. 113-116.
9. Томчук О. Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства / О. Ф. Томчук // Науковий вісник Львівського

національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького. Серія : Економічні науки. – 2016. – Т. 18, №. 2. – С. 160-164.

10. Mbroh K. J. Accounting and control systems practices by small and micro enterprises Owners within the Cape coast Metropolitan Area of Ghana/ K. J. Mbroh, , V. E. Attom // Asian Journal of Business and management science. – 2012. – №1(9). – P. 28-47.

11. Матюха В. І. Актуальні проблеми обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками / В. І. Матюха, Г. В. Мисака // Молодий вчений. – 2018. – №1(2). – С. 930-932.

12. Майборода О. Є. Характеристика сутності та поняття дебіторської і кредиторської заборгованості / О.Є.Майборода, І.П.Косарева, І.О.Корабейнікова // Економіка і суспільство. – 2018. – №5. – С.396-402.

13. Воронко Р. М. Сутність кредиторської заборгованості і методичні підходи до її оцінювання та контролю в цілях управління / Р.М.Воронко, Я.С.Гаталяк, Ю.М.Готра // Вісник ЛТЕУ. – 2025. – № 81. – С.27-36.

14. Труніна І. М. Теоретичні та практичні проблеми визнання дебіторської заборгованості / І. М. Труніна // Економіка: реалії часу. – 2016. – №4(26). С. 90-97.

15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : наказ (№ 73) : [zareestrovano v Minyosti Ukraini 28 lyotogo 2013 p.] : stanom na 06.03.2025 // База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <https://cutt.ly/PtNFWVWm> (дата звернення: 17.05.2026).

16. Губачова О. М. Облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. / О.М.Губачова, С. І. Мельник. – Київ, 2012. – 336 с.

17. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс]: наказ (№433): [priinyato Minfinom Ukraini 28 ber. 2013 p.] : ofits. tekst : stanom na 02.02.2024 // База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <https://cutt.ly/YtNFEOV6> (дата звернення: 17.04.2026).

18. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : закон (№435-IV): [прийнято Верховною Радою 16 січня 2003 р.] : станом на 01.02.2026 // База даних «Законодавство України» / ВР України. // База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <https://cutt.ly/LtNFQxr7> (дата звернення: 04.05.2026).

19. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [Електронний ресурс]: наказ : [прийнято Міністерством фінансів України 2 вер. 2014 р.] : офіц. текст : станом на 23.12.2025 // База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 17.05.2026).

20. Рішення від 09.01.2019 по справі 0940/2053/18 [Електронний ресурс] // Опендатабот – URL: <https://cutt.ly/TtNFm1hS> (дата звернення: 17.04.2026).

21. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: закон (№2755-VI): [прийнято Верховною Радою 02 груд. 2010 р.] : офіц. текст: станом на 15.04.2026 // База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 23.04.2026).

22. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / А.П.Дорошенко // Ефективна економіка. – 2010. – № 3. – URL: www.economy.nauka.com.ua. (дата звернення: 17.04.2026).

23. Сирота В.С. Корпоративна соціальна відповідальність в системі економічної безпеки підприємств: дис. канд. екон.наук. / В.С. Сирота – К., 2016. 217с.

24. Шуміло О. С. Ліквідність і платоспроможність підприємства та методи їх аналізу / О. С. Шуміло, А. С. Курочка // БІЗНЕС-ІНФОРМ. – 2023. – № 4. – С.105-111.

25. Кіндрацька Г. І. Аналіз господарської діяльності : підручник. /Г.І.Кіндрацька, А. Г.Загородній, Ю.І.Кулиняк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 320 с.

26. Лучко М.Р. Фінансовий аналіз : навч. посібник / М.Р.Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. –304 с.
27. Пилипенко Л. М. Фінансовий аналіз [Електронний ресурс] / Л.М.Пилипенко – URL: <http://www.vns.lp.edu.ua>. (дата звернення: 20.04.2026).
28. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник / І. В. Сіменко. – Київ : ЦУЛ, 2016. –384 с.
29. Чорненька О. Б. Вплив заборгованості на фінансовий стан суб'єкта господарювання / О. Б. Чорненька // Економічний простір. – 2018. – №136. – С.158-169.
30. Чубіна Д. Д. Фінансова стійкість підприємства: етапи категоризації поняття у вітчизняній науці / Д.Д.Чубіна, О.Я.Коваленко // Актуальні проблеми економіки. – 2024. – № 4 (274). – С.38-45.
31. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Електронний ресурс]: наказ (№14): [прийнято Міністерством фінансів України 19 січн. 2006 р.] : офіц. текст : станом на 26.10.2010 // База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: <https://cutt.ly/mtNFmqH6> (дата звернення: 12.04.2026).
32. Global Debt Report 2025: Financing Growth in a Challenging Debt Market Environment [Electronic resource] // OECD Publishing – URL: <https://doi.org/10.1787/8ee42b13-en> (accessed on 19.05.2026).
33. Will K. Borrowed Capital: Definition, Forms, How It's Used, and Example [Electronic resource] / K. Will // Investopedia – URL: <https://cutt.ly/EtNFnGtc> (accessed on 17.05.2026).
34. Іванов С. В. Організаційні засади погодженого управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства / С. В. Іванов // Культура народів Причорномор'я. – 2012. – № 240. – С. 46-49.
35. Діяльність підприємств [Електронний ресурс] // Держстат. – URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer> (дата звернення: 14.04.2026).

ДОДАТКИ